

Vaertlinck *contact*

Tijdschrift van de genealogische en heemkundige kring Vaertlinck vzw - Willebroek

3 Willebroeck. Pont du Rupel

Abonnement: 16 euro door storting op ondervermeld rekeningnummer

ISSN 1782-2785
Koninklijke Bibliotheek van België - Wettelijk depot nr. D/2011/12484/5

Secretariaat

Vaertlinck vzw | p.a. René Pattyn | Molenweg 24 | B-2830 Willebroek

Contact

tel. GSM 0477 266 537 | rene.pattyn@telenet.be | www.vaertlinck.be

Praktische gegevens

Ondernemingsnummer 881 351 205
IBAN BE94 7512 0635 5214 | BIC AXABBE22
Erkende culturele vereniging Willebroek: culw083

De vereniging staat los van alle filosofische en ideologische strekkingen

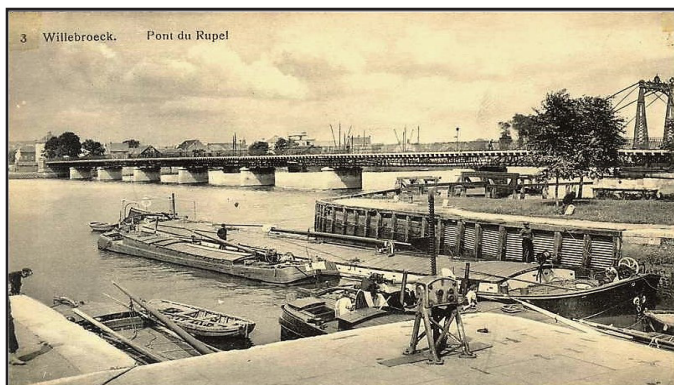
Bestuursleden

Annie Van Dessel (Voorzitter)
Eric Van Winghe (Ondervoorzitter)
Gust Van Auwenis (Ere-voorzitter)
René Pattyn (Secretaris)
Guido Van Humbeeck (Peningmeester)
Leon Bernaerts
Emiel Geens
Natalie Geuens
Gary Mantiens
Jan Peeters
Kevin Polfiet

Vaertlinck vzw is lid van

Colofon

Op de cover

Een beeld van voor 1946 ...

Op de oostelijke vaartoever, in Klein-Willebroek bevond zich de 'Weduwe Van Enschootbrug'. De brug vertrok ter hoogte van De Kraag (Willebroek) en eindigde op de Rupeloever in Boom. Het was een ontwerp van ingenieur Ch. Tossijns (1853-1945). Het was de laatste tolbrug in België, die als Rupelovergang in de Tweede Wereldoorlog een belangrijke rol speelde bij de bevrijding van Antwerpen. De 'Weduwe Van Enschootbrug'-brug is gesloopt in 1946. Een klein deel is behouden als monument. Het is een herinnering aan de bevrijding van Willebroek op 4 september 1944.

Editie

Jaargang 11 | nr. 4 | oktober-november-december 2016

Werken mee aan dit nummer

Gary Mantiers
Emiel Geens
René Pattyn
Annie Van Dessel
Leon Bernaerts
Natalie Geuens

Vormgeving

Natalie Geuens

Eindredactie

Annie Van Dessel
René Pattyn

Verantwoordelijke uitgever

Annie Van Dessel
Voorzitter
Tisseltsesteenweg 92
B-2830 Willebroek

Redactieadres

Molenweg 24
B-2830 Willebroek
info@vaertlinck.be
www.vaertlinck.be

ISSN 1782-2785

Koninklijke Bibliotheek van België - Wettelijk depot nr. D/2011/12484/5

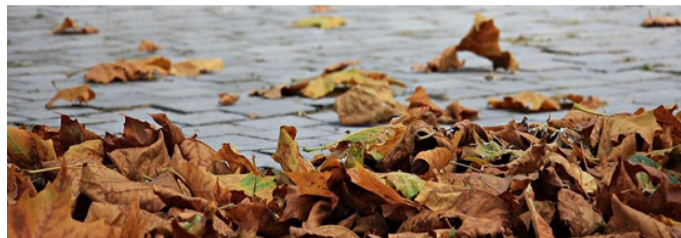
Allre rechten voorbehouden. Het overnemen van teksten of beeldmateriaal kan slechts gebeuren mits schriftelijke toelating van de auteur en vermelding van het tijdschrift Vaertlinck Contact, jaargang en nummer. Elke auteur is individueel verantwoordelijk voor de inhoud van zijn of haar artikel.

Voorwoord

We werden in 2016 lang verwend door talrijke, heerlijke nazomertjes.

Die pret is plots voorbij ... daar is de herfst!

Nu is er kilte en vocht in de lucht en de mooi gekleurde blaadjes dwarrelen naar hartenlust naar de grond ... misschien dekt de sneeuw ze heel binnenkort warmpjes onder?

Herfst en winter, de ideale tijd voor fijne leesmomenten in dit laatste tijdschrift van 2016.

(Vergeet niet uw abonnement te hernieuwen)

Onze redactie wenst u evenzeer een aangename Kerstperiode en een heel goede start in het Nieuwe Jaar 2017!

Veel leesplezier,
De redactie

Inhoud

<i>Wel en wee van de K.W.S.V. (1)</i>	2
<i>De Grote oorlog 1914-1918</i>	6
<i>Vroeger en nu</i>	7
<i>Drie oorlogsjaren uit het leven van G. Dezaeger (2)</i>	8
<i>Een moeilijke pastoor te Willebroek 1688</i>	14
<i>Op zoek naar een vergeten grootoom</i>	16
<i>Bar(r)agues-Lez-Calais</i>	18
<i>Graafschap Vlaanderen door Matthias Quad</i>	20
<i>Voornamen (deel 1)</i>	22
<i>Beelden uit de oude doos</i>	25
<i>Mededeling: Het juiste moment...</i>	26
<i>Aankondiging: Notaris Hendrik van Berwaer</i>	27
<i>Devotionaliabeurs</i>	28
<i>Meldingen</i>	29
<i>Advertenties</i>	30

Wel en wee van K.W.S.V. (deel 1)

1. Het prille begin (periode tot 1919)

Ter gelegenheid van het 80-jarig bestaan van de voetbalsport te Willebroek, hopen wij met deze brochure, de lezer een aangenaam en beknopt overzicht te geven van Willebroeks' oudste voetbalvereniging: K.W.S.V.

Voor dit overzicht heeft de schrijver van dienst zich vooral gebaseerd op zijn eerder verschenen boek 'Wel en Wee van de K.W.S.V.' en op de brochure van oud-voorzitter en oud-secretaris Jan Maes, verschenen in 1965.

Toen ik de gemeentelijke archieven even ging napluizen, kwam ik tot de ontdekking dat de roots van Willebroeks' oudste voetbalvereniging zich situeren in november 1907. Uit deze geschriften blijkt dat enkele Willebroekse sportievelingen ijverig op zoek waren naar een geschikt terrein om hun geliefkoosde sport te beoefenen. Toch zou het tot in mei 1919 duren vooraleer deze 'mannen van het eerste uur' succes kenden.

De eerste wereldoorlog (1914-1918) en de 4-jarige Duitse bezetting die er het gevolg van was, hadden de gezondheid van de Willebroekse jonkheid alvast geen goed gedaan. Nieuwe pogingen, kort na de bevrijding, om deze jeugd terug de nodige ontspanning en weerbaarheid te geven zouden meer succes kennen.

Toen zij een eerste maal bijeenkwamen in café Harmonie, bij weduwe Van Herp, in de Kloosterstraat, gaven deze sportieve kerels hun akkoord om zo spoedig mogelijk te kunnen overgaan tot de stichting van een voetbalvereniging in de gemeente Willebroek. Buiten bovengenoemde voetbalsport waren er ook nog afdelingen voorzien voor tennis, atletiek, handbal en schermen.

Na heel wat vergaderingen in bovengenoemde herberg, en later in het Molenhuis, dat in feite als eerste echt bestuurslokaal dienst deed, werd er uiteindelijk een Algemeen Reglement goedgekeurd. Toen op 19 juni 1919 - de dag van de 1ste Algemene Vergadering – in zaal Roxy de voorstellen werden bekrachtigd en goedgekeurd, werd volgend bestuur aangesteld:

Voorzitter:	Theo DE MOOR
Ondervoorzitters:	Henri PICKERY, Cesar DE MOOR en Henri BROCKA
Secretaris:	Mon VERTONGEN
Kassier:	Richard COENEN
Bestuursleden:	Jules VERMEERSCH en Arthur KERREMANS

De leiders en de spelers, nodig om te kunnen starten, waren aanwezig, ook al ontbrak het allernoodzakelijkste: namelijk een voetbalveld en bijhorende accommodaties.

Met man en macht werd er getracht het terrein aan 'Den IJzeren' speelklaar te krijgen. Toen alles eindelijk piekfijn in orde was gebracht, kwam bovengenoemde directie echter terug op zijn vroeger gedane beloften. Een mooie droom was verzwonden. Opnieuw moest men op zoek naar een ander terrein. Men had amper één vriendenwedstrijd mogen spelen op bovengenoemd speelveld. Toch werd de moed niet verloren, en spoedig kwamen de stichters in onderhandeling met de heer Van Wincxtenhoven, die een terrein aan het nieuwe sas te Willebroek ter beschikking stelde. De inrichting van dit voetbalveld zou opnieuw veel geld kosten, en aangezien de 'mannen van het eerste uur' geen miljonairs waren, moest er uitgekeken worden naar nieuwe financiële middelen.

Uiteindelijk werd de onderhandse akte van deze overeenkomst ter studie van notaris Robert Peeters bekrachtigd, waarbij de stichters zich persoonlijk borg stelden voor de terugbetaling van alle voorschotten, en dit ten belope van 6.000 Fr. aan de heren Van Wincxtenhove en Peeters.

Een tweede maal moesten de handen uit de mouwen gestoken worden om het veld aan het sas speelklaar te krijgen. Van een tribune of kleedkamers op het nieuwe terrein was nog geen sprake. Voor kleedruimte moest men terecht in café 'De Laet' gelegen aan de Mechelse Steenweg. Van daaruit vertrok men te voet naar het speelveld. Al spoedig zag men in dat deze toestand niet kon blijven duren. Door toedoen van de aannemersfirma, van de latere voorzitter Pickery, werd er een bureelwoning als kleedkamer ter beschikking gesteld en de nodige uitrustingen aangekocht. Daarna sloot men aan bij de Belgische Voetbalbond en W.S.V. kreeg het stamnummer 85 toegewezen.

Men schreef in voor de kampioenschappen van de IIIde afdeling daar er toen enkel 1e, 2e en 3e afdeling bestonden. De bal kon eindelijk gaan rollen ...

De kampioenschappen 1919-1920 werden ingezet. De gemeente Willebroek bezat eindelijk 'zijn' Voetbalvereniging.

2. Periode 1920-1930

De beginjaren van ORANJE-ZWART verliepen eerder moeizaam. Het spelersmateriaal was beperkt en men beschikte eigenlijk maar over één eminente speler, namelijk Odilon Van den Bossche, een man die zijn voetbalstrepen bij A.C. Beerschot had verworven. De pioniers die het allereerste elftal vormden waren o.a.: Frans Reyniers, Albert Van den Bossche, E. Dierickx, Firmin Standaert, Van den Bossche Frans, Mon De Maeyer, Frans Van Herp en enkele Mechelaars waaronder Alexander Van Win. En al doende leerde men. Ieder jaar werd W.S.V. versterkt met Willebroekse spelers, tot men tot volgende type-elftal kwam: Jan Lamberts, Firmin Standaert, Eduard Dierickx, Jos De Coninck, Mon Kerremans, Deprez, Odilon Van den Bossche, Willem Fromont, Jaak Van der Auwera, Louis Spillemaeckers, Fons Wagenschiet.

Met de ontvangsten was het nogal pover gesteld, zij schommelden tussen de 25 en de 60 fr. Met toch één uitschieter in 1925 bij de thuiswedstrijd tegen Tubantia Borgerhout. Een massa Boom- supporters kwam naar Willebroek afgezakt omdat hun elftal samen met dat van Tubantia streden om de promotie naar bevordering. Pikant detail was dat Tubantia een punt liet te Willebroek en Boom mede daardoor promoveerde.

Uit onze oude schoendoos haalde ik onderstaande vergeelde ploegfoto uit de pionierstijd van Oranje-Zwart. Waarop we volgende oude gloriën menen te herkennen: Grégoire Pickery, Fons Wagenschiet, Louis Van Roy, Firmin Standaert, Mon De Maeyer, Frans Reyniers, Nest De Prins, Herman Liekens, Emanuel Dierickx, Frans Van Herp, Eduard Dierickx en Mon Kerremans.

Overzicht van de teruggevonden eindresultaten:

Seizoen 1922-1923	Provincie Antwerpen 3e Afd. Serie B	1 *	10 wedstrijden	6 punten
Seizoen 1923-1924	Provincie Antwerpen 2e Afd.	9	22 wedstrijden	17 punten
Seizoen 1924-1925	Provincie Antwerpen 2e Afd.	11	22 wedstrijden	10 punten
Seizoen 1925-1926	Provincie Antwerpen 3e Afd. Serie B	5	20 wedstrijden	23 punten
Seizoen 1926-1927	2e Provinciale Afdeling	2	18 wedstrijden	26 punten
Seizoen 1927-1928	2e Provinciale Afdeling	12	25 wedstrijden	15 punten
Seizoen 1928-1929	2e Provinciale Afdeling	1 *	26 wedstrijden	39 punten
Seizoen 1929-1930	2e Provinciale Afdeling	11	26 wedstrijden	21 punten

3. Periode 1930-1940

In 1930 rezen er opnieuw moeilijkheden met de terreinen gelegen aan het sas. Aan de door de eigenaars gestelde voorwaarden kon niet meer voldaan worden, zodat W.S.V. het terrein moest verlaten. Voor het seizoen 1930-1931 zat men dus zonder accommodatie.

Na opnieuw vele moeilijkheden overwonnen te hebben, diende zich een oplossing aan in de Appeldonkstraat. Gronden werden er aangekocht en gehuurd. In een tijdspanne van 10 dagen werd een voetbalinrichting uit de grond gestampt met een betonnen omheining rond de eigendom, ingangspoort met winketten, voorlopige kleedkamers e.a. Van een exploit gesproken! Hierbij valt wel aan te merken dat het toenmalige bestuur van het provinciaal comiteit de toelating had verkregen om alle wedstrijden van de heenronde op verplaatsing te mogen spelen. De eerste zondag van januari 1931 begon immers de terugronde en moest er te Willebroek kunnen gevoetbald worden. Het gevolg hiervan was dat het elftal het kampioenschap afsloot op een weinig benijdenswaardige laatste plaats. Maar ingevolge een herschikking der Provinciale reeksen moest W.S.V. niet zakken. Tijdens deze ongelukkige periode gaf Oranje-Zwart op verplaatsing de indruk een rijke club te zijn, daar de verplaatsingen gebeurden met eigen voertuigen. Toch willen wij u de 'gevoelige plaat' niet onthouden, genomen op deze memorabele zondag 11 januari 1931, zijnde de eerste thuiswedstrijd in de Appeldonkstraat. We herkennen de spelers: Jaak Van der Auwera, Pierre Vermeersch, Jan Lamberts, Jos De Coninck, E. Dierickx. Gehurkt: Louis Borghys, Louis Spillemaeckers, Emiel De Boeck, Frans Van Herp en Nest De Prins. Verder de bestuursleden: Pickery, De Moor, Coenen en Vermeersch.

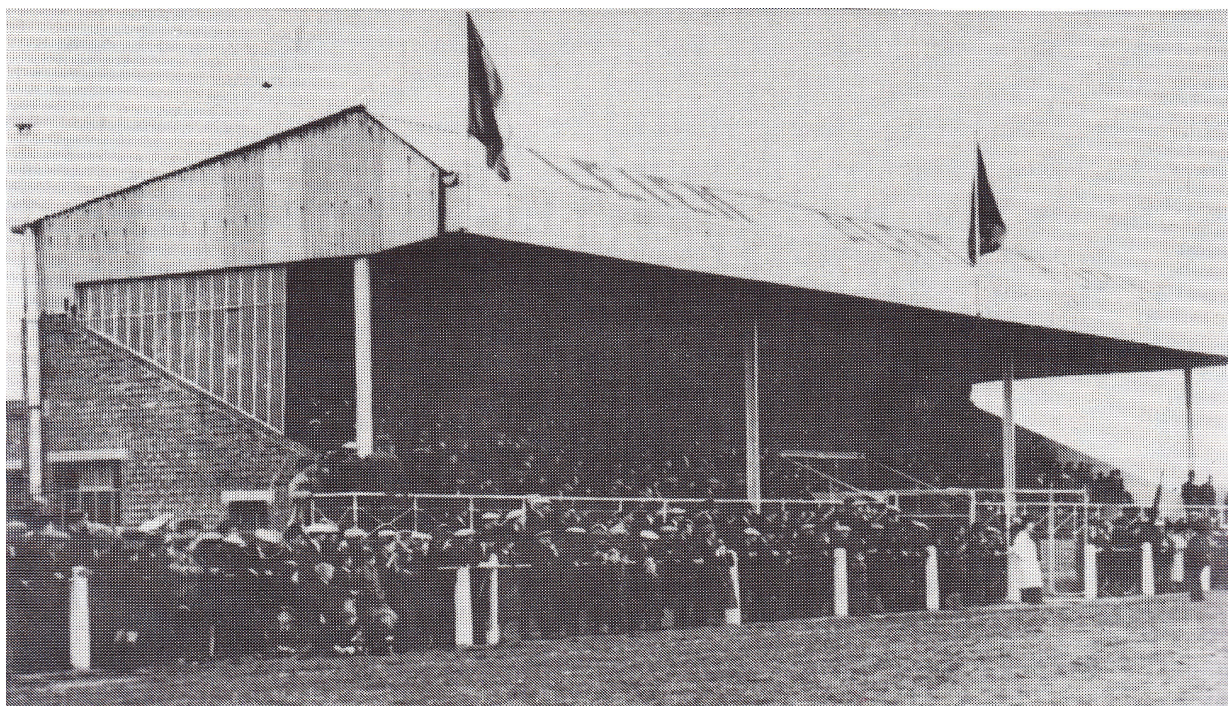

De aankoop van de gronden en het inrichten van het stadion hadden handen vol geld gekost. Dit was enkel mogelijk gemaakt door een aantal sportliefhebbers die door persoonlijke borgstelling een lening mogelijk maakten. De verantwoordelijkheid werd echter te groot. De leiders beslisten een V.Z.W. te stichten en de overname te doen van de financiële verplichtingen. De akte van deze maatschappij werd verleden op 27 juni 1931 in het kantoor van wijlen notaris Robert Peeters in aanwezigheid van 25 leden. De statuten van deze V.Z.W. kunnen we terugvinden in het Belgisch Staatsblad van 25 juli 1931.

De eerste beheerraad werd als volgt samengesteld:

Voorzitter: PICKERY Henri
 Ondervoorzitter: DE MOOR Theo
 Leden: COENEN Richard, VANDEN BOSSCHE Odilon en
 VAN HERP Frans

De twee laatst genoemden vertegenwoordigden de belangen van de spelers. In augustus 1931 werd een zittribune gebouwd. Mede daardoor kon de sportinrichting er op bogen één der modernste en mooiste te zijn van alle lagere afdelingen.

Boven: foto genomen van de tribune bij één van de thuiswedstrijden.

Overzicht van de teruggevonden eindresultaten:

Seizoen 1930-1931	2e Provinciale Afdeling	14	24 wedstrijden	05 punten
Seizoen 1931-1932	2e Provinciale Afdeling	7	26 wedstrijden	27 punten
Seizoen 1932-1933	2e Provinciale Afdeling	4	26 wedstrijden	30 punten
Seizoen 1933-1934	2e Provinciale Afdeling	8	26 wedstrijden	28 punten
Seizoen 1934-1935	2e Provinciale Afdeling	7	26 wedstrijden	28 punten
Seizoen 1935-1936	2e Provinciale Afdeling	2	26 wedstrijden	39 punten
Seizoen 1936-1937	Bevordering Reeks B	2	26 wedstrijden	33 punten
Seizoen 1937-1938	Bevordering Reeks A	3	26 wedstrijden	35 punten
Seizoen 1938-1939	Bevordering Reeks B	4	26 wedstrijden	31 punten
Seizoen 1939-1940	Ingevolge de oorlogsomstandigheden geen officiële wedstrijden			

Einde deel 1, deel 2 volgt in de volgende editie

Gary Mantiërs

DE GROOTE OORLOG 1914-1918

Vluchtelingen uit Groot-Willebroek geregistreerd te Antwerpen

Door Marc Van Acker, 2660 Hoboken.

De vluchtelingen werden uitgezocht door Annie Van Dessel

Originele lijsten in het Felix archief te Antwerpen

Klein-Willebroek

1. Fam. Adriaenssens–Peeters A.

In totaal 4 personen waarvan 2 kinderen
Geregistreerd in Antwerpen op 29 en 30 september 1914

Blaasveld

2. Fam. Goossens–Demeester J.

In totaal 7 personen waarvan 5 kinderen
Geregistreerd in Antwerpen op 29 en 30 september 1914 en op 3 en 4 oktober 1914

Willebroek

3. Fam. Goossens–Verschuieren, Goossens–Verschuieren F., Goossens–Verschuieren J.

In totaal 8 personen waarvan 6 kinderen
Geregistreerd in Antwerpen op 28 en 29 september, 1 en 2 oktober en op 4 en 5 oktober 1914.

4. Fam. Hauwenis–Teck L.

In totaal 5 personen waarvan 3 kinderen
Geregistreerd in Antwerpen op 28 en 29 september, 1 en 2 oktober, 4 en 5 oktober, 5 en 6 oktober en 6 en 7 oktober 1914. Opvallend: ze werden tweemaal geregistreerd op 5 oktober.

5. Fam. Pauwels–Koeyens

In totaal 5 personen waarvan 3 kinderen
Geregistreerd in Antwerpen op 28 en 29 september, 1 en 2 oktober, 4 en 5 oktober, 5 en 6 oktober 1914. Ook hier werden ze tweemaal geregistreerd op 5 oktober.

6. Fam. Somers–Maes L.

In totaal 6 personen waarvan 4 kinderen
Geregistreerd in Antwerpen op 29 en 30 september en op 3 en 4 oktober 1914.

7. Fam. Verschuieren–Vanderburgt F.

In totaal 9 personen waarvan 7 kinderen
Geregistreerd in Antwerpen op 28 en 29 september en op 1 en 2 oktober 1914.

8. Fam. Willock–Koeyens

In totaal 5 personen waarvan 3 kinderen
Geregistreerd in Antwerpen op 1 en 2 oktober 1914.

9. Fam. Willock–Vansteen

In totaal 5 personen waarvan 3 kinderen
Geregistreerd in Antwerpen op 28 en 29 september 1914.

10. Mr. Wulks, weduwnaar

In totaal 5 personen waarvan 4 kinderen
Geregistreerd in Antwerpen op 29 en 30 september, op 1 en 2 oktober en op 4 en 5 oktober 1914.

Uiteraard zijn de enkele bovenstaande families niet de enigen die weggevlucht zijn voor het oorlogsgeweld. Het is vermoedelijk maar een klein gedeelte ... Het zijn wel de mensen die geregistreerd werden in Antwerpen op deze specifieke datums: 28, 29 en 30 september 1914 – 1, 2, 3, 4, 5, 6 en 7 oktober 1914.

We zien wel een aantal keer dezelfde familienaam terugkomen: Goossens, Verschuieren, Koeyens en Willock. Ze spraken vermoedelijk af om met meerderen van de familie samen te vertrekken.

Trokken ze vanuit Antwerpen verder? Naar Nederland of elders? Keerden ze terug naar huis?

Hopelijk zijn er nog nakomelingen onder onze leden/lezers, voor wie een klein tipje van de sluier wordt opgelicht ...

Hou onze redactie op de hoogte als u iets meer weet of te weten komt.

Annie

Vroeger en nu

Waarom heeft de Vooruitgangsstraat geen huisnummer 1?

Vanaf 1893 droeg het huis boven het kruisje het huisnummer 1. Maar donderdag 30 november 1944 in de vroege ochtend sloeg een V-1 (Vergeltungswaffe) in tussen 2 binnenschepen die ter hoogte van het kruisje lagen. De schepen en huis nr. 1 werden volledig vernietigd. Zeven mensen stierven. In het hoekhuis werd Joanna Sleebus op slag gedood in haar bed.

Bij de heropbouw kreeg het huis een andere vorm en een ander adres: Westdijk 43B.

Drie oorlogsjaren uit het leven van Georges Dezaeger (deel 2)

Ik was opgelucht. Het speet mij voor die jonge gast, maar was blij dat hij niet opgesloten was in het fort. Voor de directeur had ik niet de minste empathie: naast collaborateur ontpopte hij zich ook nog als een liederlijke schoft.

Maar ik had wel zijn vertrouwen gewonnen. En wat mij nog meer plezier deed: na die dag bekeken de werklui mij heel wat vriendelijker.

Half juni moest ik mijn mondelinge eindexamens gaan afleggen. Het atheneum lag er uitgestorven bij. Enkel de betrokken leraars en studenten van mijn klas waren aanwezig. D'examens waren een zware dobber. Maar toch viel er een grote last van mijn schouders.

In de week die volgde in de ammoniakfabriek viel er voor mij nog een bijzondere gebeurtenis te vermelden. De spanning op de werkvloer was nog gestegen na de landing van de geallieerden op 6 juni in Normandië. En bijgevolg was het humeur van Herr Mölders er niet op vooruitgegaan, temeer omdat hij nogmaals vanwege zijn opdrachtgever een dikke sigaar had mogen roken, "te weinig en te laat". Het was dan ook met een bepaalde bedoeling dat hij mij vroeg om mee te rijden met de vrachtwagen, die met lood geladen, klaar stond om naar het kanaal te vertrekken.

Ik klom achter op de camion. Op de berg lood zaten twee jonge gasten en tegen de rechterboord van de wagen leunde een oudere werkman. Ik vond steun tegen de linker boord. De achterklep hing naar beneden. Wij reden weg naar de Appeldonkstraat en telkens wij in een put van de weg botsten, schoof de hoop loodplaten een beetje naar achter. Mijn overbuur had zijn voet tussen de loodberg en twee naar de achterboord geschoven platen geplaatst. In de Appeldonkstraat was mijn gezel gefixeerd op de straatnummers aan de linkerkant. Wij hotsten verder op de kasseiweg en vóór een bepaald straatnummer gaf mijn gezel een zetje aan de twee platen. Die kletterden over boord op de kasseien van de straat. Hij trok een onschuldig, ongelukkig gezicht en maakte naar mij een gebaar van "ik kon er niet aan doen". De twee jonge gasten gaven geen kik, en ik maakte hetzelfde gebaar terug en zei "ja, dat kan gebeuren". Over het gelaat van de dader gleed een stille glimlach. We waren nog geen vijftig meter verder of het lood was al ingepikt door de bewoner van het beoogde huis. "Dat is regelrechte diefstal" dacht ik "maar dat zijn

weeral zoveel kogels, die niet door de Duitsers zullen afgevuurd worden".

In het centrum, voor de kerk, sloegen wij de straat naar het kanaal in. Daar lag een binnenschip met open ruim afgemeerd.

Toen de schipper de vrachtwagen zag afkomen kwam hij uit zijn kajuit. Hij gaf aan de chauffeur instructies om met het achterste van zijn wagen zo dicht mogelijk bij het open ruim te komen.

Het schip lag op ongeveer een halve meter van de wal. De bedoeling was dat de werklui de loden platen vanop de wagen in het ruim zouden gooien.

Intussen knoopte ik een gesprek aan met de schipper. Hij zei dat hij was opgevorderd door de Duitsers om deze klus te klaren. Hij moest de lading overbrengen naar de haven van Antwerpen, waar zij werd overgeladen op een trein naar Duitsland.

Ik stond met mijn rug naar het ruim, en hoorde dat de gooipartij begonnen was. De eerste plaat lood viel met een zware "bons" op de bodem van het ruim; een tweede bons volgde, en nog één,.....en dan volgde een "PLONS". Het was niet moeilijk om raden: die plaat was tussen wal en schip in het water van het kanaal gevallen.

Bij die "plons" brak de schipper ons geprek af en verdween naar de voorplecht van zijn schip. Ik deed alsof ik het verschil tussen de "bons" en de "plons" niet gemerkt had en verwijderde mij nog een beetje verder van de ladingsplaats. De "plonsen" bleven elkaar opvolgen. Ik schatte dat ongeveer een vijfde van de lading op de bodem van het kanaal terecht kwam.

En dat was géén diefstal meer, dit was.....regelrechte, vooraf geplande sabotage.

De bewondering die ik voelde voor de ploeg, die dit durfde was zeer groot. De risico's die deze jongens namen was enorm: ontdekking betekende zeker concentratiekamp. Maar het verzet, de weerstand, werkte, zelfs in collaborerende bedrijfjes....Het was met groot genoegen dat ik bij mijn terugkeer aan Herr Mölders kon melden dat de opdracht perfect was uitgevoerd.....

Op het einde van de maand moest ik over en weer naar Mechelen voor de diploma-uitreiking. Wat vóór de oorlog gepaard ging met veel feestgedruis, was

nu een eenvoudige korte zitting. Mijn resultaat: ik was geslaagd, niet met de verhoopte onderscheiding, maar met vrucht. Maar dat was de minste van mijn zorgen. Ik had andere katten te geselen.

P.S.: 19 mei 1965.: Als commandant-vlieger had ik mij na een vlucht met de heli-copter met koning Boude-wijn als passagier, bij de navluchtsinspectie verwond aan de achter rotor van het toestel. Ik wou mijn kwet-suur laten verzorgen in de ziekenboeg van het kamp van Brasschaat. De sergeant-verpleger die de wonde verzorgde, begon te vertellen over zijn oorlogsjaren. Hij had gewerkt in de ammoniakfabriek in Willebroek. En op een dag was hij door de Duitsers gesnapt bij een looddiefstal. Bij mij ging een lichtje branden.

En inderdaadhij bevestigde het verhaal van Herr Mölders. Op mijn vraag of dat zijn vrienden hem niet verwittigd hadden dat er een controle ging plaats vinden, antwoordde hij dat hij voor zijn vertrek nog naar de WC geweest was om een plaat lood onder zijn trui weg te moffelen. Als hij met zijn fiets wou buitenrijden zag hij dat hij de laatste was. Toen hij om de hoek van de loods kwam reed hij recht op de controlepost van de Duitsers in. Hij werd na onder-vraging met zijn fiets naar het politiebureau van zijn woonplaats gebracht en opgesloten in het cachot. Hij werd losgelaten op 4 september 1944.

En ik dacht: eind goed, alles goed!!!!

Met de vooruitgang van de geallieerden in Norman-dië kregen de Duitsers en de collaborateurs het hoe langer hoe meer op de zenuwen. Voor het minste anti-Duits vergrijp – of vermeend vergrijp – werden draconische strafmaatregelen getroffen (daarover konden de vooroorlogse burgemeester en zijn se-cretaris al meespreken; door een bepaalde actie van het verzet, werden zij, volledig onschuldig, thuis opgepakt en gegijzeld in het concentratiekamp “ Fort van Breendonk “. Ook de bevolking mocht meegenie-ten van de afstraffing: invoering van de “Sperrzeit” (avondklok). Om 19 uur iedereen binnen!!!

Op de terreinen van de ammoniakfabriek liep de “Aktion Blei-Werke” op zijn einde: de looddiefstal was bijna voltooid. Ik was bijna werkloos.

En wat verwacht werd gebeurde. Begin juli viel er thuis een brief in de bus van het “Arbeitsamt/Kreisbe-hörde Mechlen”. In een enkel in het Duits opgestelde tekst werd ik verplicht mij op 16 augustus aan te bieden in het station van Mechelen: met de trein de-portatie naar “Wien, (Wenen, Oostenrijk). Opgelegde bestemming: “Lehrer”, leraar!!! Zich niet aanbieden

zou beschouwd worden als insubordinatie (weer-spanningheid aan het gezag) en gevolgd worden door een zware sanctie. Alles leek mij zo absurd.

Ik vermoedde een valstrik: eens op de trein, kon die naar gelijk waar opstomen. Dus ik dacht onmiddellijk: “Wien of gelijk waar in Duitsland,.....mij niet gezien” en dit gold ook voor Herr Mölders en zijn “Blei-Akti-on”. Negatief was natuurlijk dat vanaf nu mijn naam op een lijst bij de Duitsers voorkwam.

Mijn ouders waren uiterst bekommerd en zochten en opperden mogelijke oplossingen: mij verstop-pen bij familie?.....bij vrienden?.... Allemaal veel te riskant....!! Nog diezelfde dag ging ik te rade bij mijn contactman bij het verzet. Ruggenspraak met de leiding wees uit dat de beste oplossing was te ver-dwijnen in een onderduikadres. Vereiste was dat ik wel een fiets moest hebben. Die had ik. Ik trachtte mijn ouders gerust te stellen met te zeggen dat alles al geregeld was. Op hun vraag “hoezo” moest ik nu wel vertellen dat ik bij de weerstand was. Onmiddellijk dreven er donderwolken over het gelaat van mijn ouders. Ik wist dat mijn vader onaangenaam verrast zou zijn over het feit dat ik hem niet om zijn raad had gevraagd, of tenminste ingelicht. Maar ik trachtte hem te overtuigen met te zeggen “ wat niet geweten is baart geen onrust “. En dat voor onze eigen veilig-hed het beste was geweest dat wij zo weinig mogelijk van elkaars handelingen hadden afgeweten. “ Onze Swa “ was toch ook al maanden bezig geweest met de sluikpers, vooraleer wij het wisten.

“En nu gij ook al “ zei mijn vader, maar toen erkende hij dat hij ook al geruime tijd bezig was, om met vrienden te werken aan een reorganisatie van de vakbond na de bevrijding.

Moeder was volledig van de kaart bij het aanhoren van onze wederzijdse biecht en zei dat ze geen ogen-blik meer gerust zou kunnen slapen.

Om hen verder gerust te stellen onthulde ik de afspraak met het verzet: een weerstander zou mij komen oppikken en naar een onderduikplaats bren-gen. Een speciaal afgesproken codewoord zou de verzetsman legitimeren. Er werd die avond nog heel wat nagepraat.

Een paar dagen later werd er na het avondmaal aan de deur gebeld. Ik ging openmaken en een onbe-kende dertiger vroeg “Jos”? Ik knikte ja, en de man gaf mij onmiddellijk het codewoord. Ik nodigde hem binnen, waar hij zonder zijn naam te noemen, ken-nismaakte met mijn ouders. Het onderhoud was kort,

de man was gehaast. Moeder had mijn boekentas, toiletgerief en zuiver ondergoed klaargelegd. Maar dit werd kordaat afgewezen. Ik mocht absoluut niets meenemen – zelfs geen tandenborstel – dat bij een eventuele Duitse controle onderweg kon laten vermoeden, dat ik ergens zou gaan logeren. De afspraak was dat ik mijn begeleider met de fiets zou volgen op een zo groot mogelijke afstand.

Het afscheid van mijn ouders was zeer emotioneel; zij mochten mij zelfs niet uitwuiwen aan de deur. Vooraf was afgesproken dat, mocht ik gezocht worden na 16 augustus, zij moesten verklaren dat ik die dag met pak en zak vertrokken was naar Mechelen om de trein naar “Wien” te nemen.

Eens de straat uit sloeg mijn gids links, over de spoorweg, de Dendermondse steenweg in. Dat gaf mij een onaangenaam gevoel. Zo moesten wij voorbij het kasteeltje, waarin de staf van het fort van Breendonk ingekwartierd lag,....en voorbij het fort zelf. Zou deze rit toch een valstrik kunnen zijn?...

Ik had maar schrik dat ik zou opgemerkt worden door de Vlaamse SS officier die ik voordien naar de “Blei-Werke” van Herr Mölders had gestuurd. Mijn gids reed voorbij het kasteeltje, en ik volgde. De schildwacht aan de poort keek naar mij met een argeloze blik. Oef! Eerste dreiging voorbij, en verder.

De schildwacht aan het fort leek nog meer ongeïnteresseerd.

Eens voorbij de autostrade Brussel-Antwerpen slaakte ik een zucht van verlichting. Mijn begeleider sloeg rechts de weg naar Kalfort in, en ik volgde gedwee. Het ging verder in de richting Puurs, en vóór Oppuurs sloeg hij de weg naar het gehucht Boskant van Bornem in.

Langs deze stille eenzame straat, midden de landerijen stond een boerderij. Mijn gids reed naast het huis door de poort het erf op, stapte af en terwijl hij de omgeving afspeurde gaf hij mij een teken dat ik moest volgen.

Een paar afgesproken klopjes op de deur van de zijingang van de hoeve en wij werden hartelijk verwelkomd door de bewoners: een bejaarde boer en zijn vrouw, en door Fons de schoonzoon – ook verzetsman- en zijn zwangere echtgenote. Mijn gids, die ik niet genoeg kon bedanken, was gehaast en vertrok onmiddellijk voor een andere taak.

Bekomen van de emoties en bij een tas lekkere melk, legde Fons mij uit aan wat ik mij strikt moest houden: “ nooit buiten komen, niet voor een venster gaan

staan , geen lawaai maken, als er bezoek is bij de boer u niet laten horen. De rest zullen de andere mannen u wel uitleggen.....”. Ik was stomverbaasd over die laatste opmerking. Fons leidde mij naar een opkamer, opende de deur en liet mij binnen bij twee struise kerels, die ik kende van zien. Nadere kennismaking was vlug gebeurd. Fons was rap verdwenen, die had nog werk op de boerderij. En toen vertellen maar.

Isidoor en Marcel waren net als ik gewapende weerstanders. Bij een opgedragen inbraak in een gemeentehuis met als doel een diefstal van zwarte rantsoeneringszegels waren zij betrapt door een toevallig aanwezige bediende en herkend. Zij waren spoorlags moeten vluchten met de buit. Sindsdien werden zij opgespoord door de politie en de Duitse “Sicherheidsdienst”. Hun foto’s hingen op openbare plaatsen. Zij waren “Vogelvrij” verklaard!!! Nu zaten zij ondergedoken, wachtend op een volgende opdracht.

Ik kon de mijne voorlopig wel vergeten. Na het uitwisselen van wat Willebroekse nieuwtjes, was het tijd om mij wat informatie te verstrekken.

De boer had als zeer begrijpbare voorwaarde gesteld dat er geen wapens mochten binnengebracht worden.

Wij moesten permanent in de opkamer blijven. In geval van dreiging was de vluchtweg door het raam van de opkamer naar de achterliggende schuur. Deze was boven de koeienstal volgestouwd met stro en hooi en bood een mogelijke schuilplaats. Was er werkelijk ernstig gevaar, dan liep de vluchtweg achter de hoeve verder in het struik- en bosgebied, dat reikte tot aan de Schelde. Van daar af was het “ieder voor zich”.

Naast de opkamer lag er nog een klein vertrekje, dat tijdens het oogstseizoen diende als slaapplek voor de ingehuurde boerenknechten. Dat was nu ons logement. Op de plankenvloer lagen matrassen en een paar dekens. Wij sliepen aangekleed, met onze schoenen binnen handbereik. En onze slaap was licht; het minste geluid deed ons wakker schieten. Angstig gespannen bleven we dan verder luisteren om na een lange stilte terug in te dommelen. De eerste ochtend was het een vreemd ontwaken. Onmiddellijk kwam er een gevoel van spanning wegens de toestand waarin ik mij bevond. Gezocht, opgejaagd en nu toch in een betrekkelijke veiligheid. Ik had natuurlijk een heleboel vragen voor mijn lotgenoten. Hoe lang ze hier al zaten; wat ze wisten over de omgeving; hoe wij ons moesten gedragen..... Fons had hun uitgelegd dat wij niet ver van het fort van Bornem zaten, maar dat dat niet zo ernstig moest genomen worden. Het

fort werd door de Duitsers enkel gebruikt als opslagplaats voor militair reservematerieel en voedsel. De aanwezige Duitsers waren daar enkel als bewaking. Op de weg er naartoe, die niet door onze straat liep, was het wel druk met vrachtwagens voor aan- en afvoer.

Marcel en Door zaten reeds een paar weken ondergedoken op de hoeve. Tijdens deze periode was er nog geen enkele keer alarm geweest.

Ik uitte mijn bewondering voor de mensen van de hoeve. De boer en zijn familie liepen toch een formidabel risico bij ontdekking van de verstekelingen door de Duitsers. Dat betekende zeker concentratiekamp. De moed en de vaderlandsliefde bij deze mensen was buitengewoon en verried nog altijd een grote afkeer voor de bezetter.

Toen ik mij afvroeg hoe de boer het klaarspeelde om drie bijkomende volwassenen te voeden, verklaarde Door: “ met het gedeelte van zijn oogst, dat hij niet aangegeven had aan de rantsoeneringsdienst, aangevuld met de opbrengst van de zwarte rantsoeneringszegels – en al monkelend – misschien zegels die wij nog gestolen hebben”. Die zegels werden in verschillende winkels door onze sympathisanten omgezet in eet- en andere waren die de hoeve niet voortbracht: brood, suiker, zout, koffiesurrogaat, zeep...enz. Gewone zegels waren gekleurd en hadden een beperkte duur. Wanneer deze verstreken was, werden zij waardeloos. De zwarte zegels waren onbeperkt geldig. Zij waren bestemd voor zwangere vrouwen, bepaalde zieken en voor.....”verdienstelijke collaborateurs, Vlaamse wachters, verklikkers, enz”. Zij waren dan ook uitermate interessant voor de weerstand om ondergedokenen te bevoorraden, maar..... zij moesten eerst gestolen worden.

Het voedsel dat wij dagelijks kregen, was, gezien de omstandigheden, sober, maar zeker met veel sympathie bereid, en we waren de vrouw van de boer en zijn dochter zeer dankbaar. Het was Fons die ons het eten kwam serveren.

De eerste dagen van mijn verblijf viel er natuurlijk veel te vertellen. Marcel en Door over hun zegel-diefstallen, sabotagedaden en andere avonturen.... en ik over mijn perikelen op school en bij de “Aktion Blei-Werke”.

Verder trachtten wij zoveel mogelijk om ons nuttig te maken bij hulp in het huishouden: kleine klusjes en invullen van paperrassen.

Wij maakten plannen voor een eventuele vlucht en maatregelen die in zo'n geval moesten genomen worden.

Een radio was er niet in onze kamer. In de huiskamer van het gezin stond er wel een, en het was Fons die ons de laatste nieuwsjes kwam vertellen: de toestand in het land, en vooral de vorderingen van de geallieerden in Frankrijk na de landing van 6 juni.

De volgende dagen, om de tijd te doden, deden wij alles wat wij konden om ons gastgezin te helpen: zelfskousen stoppen, werkkledij herstellen, huishoudtoestelletjes kuisen en repareren, landbouwgerief in orde zetten en smeren.....

Tot op een voormiddag.... Vanuit de verte hoorden wij het gedaver van een zware vrachtwagen op de bonkige kasseien van de straat. Dat was ongewoon, maar tot daar geen probleem.....tot het voertuig vlak voor de hoeve stopte. Er werd opeens hard geroepen.....in het Duits. De schrik sloeg in ons hart. Dit zou het dus zijn. Een controle door de moffen. In allerijl schoten we in onze schoenen, en maakten wij ons klaar voor een vlucht langs het raam van onze kamer. De spanning sneed door ons lichaam. Er werd nog luider geschreeuwd en we herkenden ook de stem van Fons. Die herstelde, buiten een scharnier van de ingangspoort. Wat er geroepen werd konden we niet verstaan. Het groep werd echter een gewoon gesprek en na een wijl trok de vrachtwagen zich terug op gang en reed verder. En dan, terug luid een roep: “ Danke vielmals “.

Fons kwam de opkamer binnen, trillend op zijn benen en nog bleek van de emotie. Haperend vertelde hij wat er gebeurd was: “ Ik stond gebogen aan de poort te werken en in de verte hoorde ik het geluid van een zwaar voertuig dat de straat kwam ingereden. Dat gebeurde niet alle dagen. Nieuwsgierig richtte ik mij op en zag een vrachtwagen naderen....een grijs, en tot mijn schrik,.... Duits legervoertuig. Het bloed stolde in mijn aderen. Ik dacht: nu zijn we er aan! Het voertuig reed voorbij mij en stopte voor het huis. Achter in de wagen zaten twee Duitsers, hun mitraillette op hun schoot. Nu komt de ramp, dacht ik. De chauffeur draaide zijn deur half open en riep iets in het Duits. Ik gebaarde dat ik niets verstaan had, waarop hij riep: “kommen Sie mal hier”. Ik ging naderbij en toen vertelde hij in het Duits dat hij “sich verfahren” had; dat hij een lading voorraad moest afleveren in het fort van Bornem, en hij vroeg de weg. Er viel een enorm gewicht van mijn schouders, en in mijn beste Duits zei ik “ Weiter, weiter, einige hundert Meter weiter, und denn nach rechts”. Daarop zette de wagen zich terug

in beweging. De chauffeur trok zijn deur dicht en riep nog “ Danke vielmals “. Ik was kapot van de zenuwen, maar ik dacht: een nachtmerrie die voorbij en goed afgelopen is”.

Fons zag onze opluchting en zei: “ Nu ga ik terug naar mijn scharnier”. Ook onze emoties ebden stilaan weg; maar wij beseften dat er, onverwachts elke moment iets verschrikkelijks kon gebeuren. Het voorval maande ons aan altijd uiterst voorzichtig en waakzaam te blijven.

De dagen regen zich verder aaneen in eentonigheid. Wij waren ongelukkig dat wij niets konden of mochten ondernemen. Intussen had Marcel een kapotte platendraaier terug aan de praat gekregen. Enkele fonoplaten met muziek uit de filmen van voor de oorlog met Fred Astaire en Ginger Rodgers brachten een beetje verstrooiing. “ The continental “ en “ Heaven it’s like heaven “ werden grijs gedraaid; natuurlijk gedempt.

Een zonnige dag begin augustus bracht ons een verrassing. Fons kwam de opkamer binnengestapt met in zijn zog een nieuwe onderduiker, een die ik goed kende: een tweede Marcel, Marcel II dus. Hij was een afgestudeerde collegestudent, zoon uit een groot-handel op de markt van Willebroek. Hij vertelde dat zijn vader goede contacten had met de weerstand, en onder andere onze gestolen zwarte zegels omzette in voedingswaren voor de ondergedokenen, en ook financieel zijn steentje bijdroeg. Het was dankzij die hulp dat Marcel II dit onderduikadres had gekregen. Nodig, want vertelde Marcel II, de Duitsers hadden hem de gunst verleend om op 16 augustus met de trein gratis, naar Wenen te reizen om daar voor de Duitsers te werken.....iets waarvoor Marcel II natuurlijk hartelijk bedankte. Het onthaal van onze nieuwe onderduiker was uitbundig. Hij werd onmiddellijk ingelicht over onze toestand en de tactiek die moest gevolgd worden in geval van moeilijkheden.

Van zijn kant vertelde hij, dat dankzij de berichten van radio Londen, de mensen op de hoogte werden gehouden van het feit dat de geallieerden in Normandië goed stand hielden. Beter zelfs dat zij hier en daar successen boekten, en dat de niet aflatende aanvoer van materiaal en verse troepen de dreiging tegen de Duitsers vergrootte.

De spanning in België nam toe, en ook de ongerustheid bij de collaborateurs. In Willebroek waren er zelfs zwarten, gekend als verklikkers, die het hazenpad hadden gekozen. Goed nieuws dus.

En nog meer: Marcel II werd direct ingelijfd als vierde man bij het kaarten. De verstandhouding tussen ons vier was opperbest. En de hoop op een spoedige verlossing groeide met de dag, dankzij de nieuwsberichten vanuit Londen, die Fons ons elke dag kwam overmaken. De geallieerde troepen in Frankrijk stootten op zware tegenstand vanwege de Duitsers. Maar de Navy bleef voortdurend versterkingen aanvoeren en de RAF bleef zonder ophouden de Duitse stellingen bestoken.

Zonder dat ik er aan gedacht had was mijn verjaardag – 13 augustus – voorbijgegaan. En dan kwam 16 augustus. Op die dag hadden Marcel II en ikzelf op de trein naar Wenen moeten zitten. En vanaf die dag waren wij voor de Duitse “Behörden” werkweigeraars. Vanaf die dag werden wij op bevel van de “Kreiskommandant” van Mechelen door de SS en door de Gestapo, bij middel van Feldgendarmen gezocht en opgespoord. Vanaf die dag stonden Marcel II en ikzelf nu wel op een lijst: van weerspannigen en Duitsvijandige individuen. Doch wij voelden ons dag na dag veiliger. De berichten van het Normandisch front werden positiever. De Duitsers werden teruggedreven. Op 19 augustus wist de vrije radio in Londen te melden dat in Parijs een opstand was uitgebroken. Het Franse verzet kreeg grote delen van de hoofdstad in zijn macht en wist stand te houden, ondanks zware Duitse weerstand; tot op 25 augustus dag waarop Parijs door de geallieerden volledig werd bevrijd. Diezelfde dag veroverden de Britten nog een tweede bruggenhoofd over de Seine. Volgens de berichten uit Londen rukten de geallieerden nu in snel tempo op langs twee fronten: Britten en Canadezen ten noorden en Amerikanen ten zuiden van Parijs.

Fons was bij het horen van die berichten in alle staten, en hij had spijt dat hij geen landkaart had van het betrokken gebied. Een schoolatlas maakte ons niet veel wijzer. Maar onze onderduikers waren in de beste stemming en de drie weerstanders smeedden al plannen om de opgedragen taken uit te voeren. Marcel II hoopte op een spoedige bevrijding, om op tijd terug te zijn om zich in te schrijven voor de universiteit.

Op 25 augustus hoorden wij in de verte het zware gebrom van bombardementsvliegtuigen. Het gedreun zwol oorverdovend aan en Fons kwam stralend melden dat een formatie grote vliegtuigen over de hoeve vloog in de richting van Mechelen. Onmiddellijk werd verondersteld dat het een nieuwe aanval gold op het spoorwegarsenaal aldaar. Maar al na een viertal minuten werden wij verrast door het geluid van zware ontploffingen. Dat kon enkel betekenen dat Willebroek gebombardeerd werd. Waarschijnlijk

de industriezone, het spoorwegemplacement en de ERLA fabriek in het centrum, die uitsluitend werkte voor de Duitse oorlogsindustrie.

Op slag sloeg onze stemming om en bedrukt keken we mekaar aan. Ieder dacht aan zijn familieleden. En die stemming bleef tot 's anderendaags, wanneer onze contactman, brenger van de voedselsupplementen ons wist te vertellen dat er in onze families geen slachtoffers waren gevallen. De aanval was grotendeels mislukt. De stationsbuurt en de ERLA waren niet geraakt – gelukkig want het zou anders, in het centrum van de gemeente, voor de burgerbevolking, een ware ramp betekend hebben. De Appeldonkstraat was wel zwaar getroffen en daar vielen wel doden en gekwetsten.

Het offensief van de geallieerden leek nu wel een pletrol te zijn. De Duitsers waren volledig verrast, boden links en rechts nog hevige weerstand, maar werden letterlijk opgerold. Op 1 september berichtte radio Londen (Jan Moedwil) triomfantelijk dat generaal Eisenhower het opperbevel van de strijdkrachten had overgenomen.....en dat de bevrijders de Belgische grens hadden bereikt!!! Groot was onze begeestering; we wisten de verlossing nabij. Er volgde nog een dag van intense spanning, maar op 3 september meldde radio Londen 's avonds, zegevierend dat de geallieerden voor de poorten van Brussel stonden.

Die nacht kwam er van slapen niet veel in huis. Wij overlegden wat wij konden doen als de geallieerden verder zouden oprukken. Zonder wapens waren wij immers weerloos, in geval van een plaatselijk contact. Ons besluit stond vast: zo vlug mogelijk naar Willebroek zien te komen, contact op te nemen met onze weerstand, ons te bewapenen en onze opdrachten uit te voeren.

De morgen van 4 september waren wij bij het krieken van de dag al wakker. Fons, die zijn nieuwsgierigheid niet had kunnen bedwingen was op de uitkijk gaan staan op de straat. Hij had van een voorbijrijdende fietser vernomen dat Brussel in de loop van de nacht door de Engelsen was ingenomen; en volgens geruchten zouden zij willen doorstoten naar Antwerpen.

Ja! Nu was er bij ons vieren geen houden meer aan. Na een vluchtig ontbijt en een voorlopig, zeer hartelijk dankwoord voor de dappere hoevebewoners, trokken wij te voet op weg naar Willebroek.

We lieten Puurs links liggen en zetten er stevig de pas in. Op de straat was er geen verkeer, geen beweging. Tot in Kalfort. In de hoofdstraat stonden de bewoners

voor hun huis met open deur geanimeerd de toestand te bespreken. Ons groepje werd argwanend bekeken, maar wij hadden geen tijd om uitleg te geven. Tot onze verbijstering kwam uit een bocht in de straat een Duitse open vrachtwagen aangereden, tjokvol met gewapende militairen. Onheilspellende gedachten flitsten door ons hoofd. Was het een versterkingsafdeling voor het fort van Bornem? Was het de bezettingsmacht van het fort van Breendonk? Waren zij op de vlucht? Wilden zij zich overgeven? Maar zij voerden geen witte vlaggen!..... Ongewapend en met vier tegen een detachement van minstens 20 gewapende Duitsers betekende een confrontatie een ramp. Overleg was niet mogelijk. Instinctief dook ik, gevolgd door mijn makkers, door de openstaande deur, de gang van een huis binnen....naar achter....naar de tuin, die was afgesloten met borsthoge betonplaten. In een wip ging het over dat muurtje..... in een weide met struikgewas;....in de verte een bos. Achter ons kwam er geen reactie; er vielen geen schoten. Wij liepen zo snel als we konden, tot we zagen dat we niet achtervolgd werden. Hijgend en puffend kwamen wij bij de spoorweg. Dat kon niet anders dan de lijn Mechelen-Terneuzen zijn. En die sporen moesten ons zeker naar Willebroek leiden.

Behoedzaam zetten wij onze tocht oostwaarts verder. Wat ons verontrustte was de stilte: geen geluid, geen lawaai van militaire acties; geen kanongeluiden, geen geratel van machinegeweren....niets. Zouden de bevrijders nog zo veraf zitten? Ook van luchtsteun voor de aanvallers was niets te bespeuren. Wij stapten naarstig voort en eindelijk kwam de viaduct onder de autostrade Brussel-Antwerpen in zicht.

Van op afstand speurden wij behoedzaam de omgeving van de spoorwegoverbrugging van de autosnelweg af. Maar er gebeurde niets. Blijkbaar werd de viaduct door de Duitsers niet bewaakt. Ook op de autostrade was er niets te zien of te horen. Zeer voorzichtig waagden wij ons door de spoorwegtunnel naar de andere kant. Eindelijk terug in Willebroek.

Het vervolg van dit relaas van
Georges Dezaeger kunt u lezen in de
volgende editie van Vaertlinck Contact
(eerste nummer van de twaalfde jaargang)

Een moeilijke pastoor te Willebroek in 1688

In het jaar onzes Heren 1688 kwam de koster van Willebroek Judocus Sansteers, ongeveer 30 jaar oud, samen met Jan van Kerkhoven, ongeveer 43 jaar, en Hendrick de Widt ontrent 38 jaar, getuigen. Ze woonden allen in Willebroek en deden dit op verzoek van de Willebroekse wethouders. Wat was het probleem?

Weigering van inschrijving.

Op 21 mei 1688 had de pastoor (toen Bartholomeus Gooris) het kind van Peeter Van Kerkhove, inwoner van Willebroek, gedoopt. Blijkbaar was het kind overleden. Ondanks lang aandringen van de getuigen bij de pastoor was deze moedwillig daar hij “gheensints en heeft willen nochte en begeert [het kind] op den sterfte Boeck te stellen, alhoewel hij Pastoor voor dese alnoch drij kinderen van den voors[chreven] kerckhoven heeft te boeck gestelt, de welcke hij alsnu geseijt heeft, in de presentie van de voors[chreven] deponenten, gheensints te Boeck willen laeten staen, de selve oock op den Boeck vuijt te doen ende vuijt te scrabben”.

Schrapping?

Van Peeter Van Kerkhoven waren er, als we het goed begrijpen, al drie andere kinderen overleden en door de pastoor ingeschreven in “den sterfte Boeck”. Het laatste kind wilde hij niet inschrijven, maar nu dreigde hij er zelfs mee de drie vorige gewoon te schrappen. Onze getuigen hadden dat de pastoor horen zeggen en ze deden dit “want goddelijck ende redelijck is der waerheijt getuijghenisse te doen, principelijck des aensoecht zijnde”. Ze waren dus gevraagd om te getuigen. Heeft de pastoor werkelijk zijn dreigement uitgevoerd?

Biechtproblemen

De volgende dag was het de beurt aan Jan Van Kerckhove om zijn woord te doen voor de Baron (Jan Helman) en wethouders van Willebroek. Hij, ongeveer negentien jaar, was ook zoon van Peeter. Hier ging het niet over een inschrijving in het overlijdensregister maar om de biecht. Omtrent negen maanden geleden wanneer Jan “hem heeft begeven in den biecht stoel van de Hr. Pastoor van Willebroeck voors., ende Aldaer sijnen biechte aen den selven Pastoor gesproocken den welcken hem de absolutie gheensints en heeft willen geven”. De pastoor wilde Jan geen absolutie geven, hem wel uithoren. Maar Jan weigerde op de vragen te antwoorden. Een vraag was onder andere “oft hij Jan meijnt gheene onnutte en Absirde propositen (= redeneringen, onderwerpen van gesprek of gesprekken) en hadde gehoort ofte gesproocke”. Aan welke redeneringen dacht de pastoor? Jan antwoordde “dat hij neijt van sulckdanighe propositen vuijt te spreken intentie hadde gehadt nochte tegenwoordigh daerinne egheen de minste inclinatie en was hebbende”. Wel verklaarde hij “dat hij sulckx somwijlen wel hadde gehoort”. De pastoor was met dat antwoord niet tevreden en was andermaal “vraghende en hervraghende oft hij in sulckdanighen onnutte Clap gheen behaeghe en hadde gehadt”. Ondanks alles hield Jan voet bij stuk en “wilde nochte begeirde te bekennen vermits hij sijne conscientie daer van suiijver was vindende”. Hij meende een brave, gewetensvolle jongen te zijn die recht in zijn schoenen stond. Volgens Jan verklaarde dacht de pastoor daar anders over daar hij “Jan sijne selven conscientie wel es soude ondersoecken” en “dat hij Pastoor wel was wetende dat hij daer inne behaeghe hadde gehadt”. Een betweterige pastoor? Maar Jan als penitent (= boeteling) bleef ontkennen. Dat was weer de reden waarom de pastoor hem “tot drij vier differente reysen heeft wegghesonden ende de absolutie geweiijghert”. Drie-, viermaal uw zondekens willen biechten en geen absolutie krijgen. Ge moet het maar meemaken en een volhouder zijn.

De wanhoop nabij.

Jan werd er “bij naer despererende” (wanhopig) van en “door bewangh van sijnen vader” sich selven heeft getransporteert naer een der omliggende prochien “. Dat alles haalde hij aan “voor redenen van wetenschap ... dat het Alsoo is geschiet”. Onder druk van zijn vader is hij dus naar een andere parochie in de omtrek getrokken. Was dat om er te biechten en heeft hij daar absolutie gekregen voor alles wat de pastoor van Willebroek hem wilde laten opbiechten? Het blijft een vraagteken!

Deze getuigenissen werden te Willebroek door notaris Anthonis Van der Veken opgetekend. Bij de eerste getuigenis waren aanwezig Carel de Meijer en Alexius de Stee(?), en bij de tweede Philips vanden Bogaert en Franciscus Bastiaens(sens).

Nieuwe problemen, nieuwe getuigenissen .

De pastoor van Willebroek was duidelijk geen gemakkelijke, geen engeltje om zonder handschoenen aan te pakken. Ook in april van dat jaar was er reeds een getuigenis in verband met biecht horen. En wel van Elisabeth Meeus, een geestelijke dochter (dus per definitie te betrouwen!?) die binnen de Baronnie woonde. Toen hield het verband met wat de pastoor geantwoord had aan de Eerwaarde paters Minderbroeders Schrijnmaeckers en Vleminx van Mechelen. Ze hadden zich aan hem gepresenteerd tot het horen van biecht binnen de baronnie. Wat er tussen die geestelijken gezegd is blijft waarschijnlijk ook omwille van het biechtgeheim een open vraag!

En in juni werd in aanwezigheid van dezelfde pater Vlemincx en Peeter Jan van Hanswijck meier van Willebroek, op vraag van de baron van Willebroek en Ruisbroek en de wethouders, een attestatie (verklaring, toelichting over feiten) genoteerd om naar de pastoor te gaan en duidelijkheid te bekomen over drie requesten hem door de wethouders en de baron gepresenteerd in verband met “statien en biecht der paters minderbroeders”. Waarom had de pastoor steeds problemen met zijn parochianen en de overheid? Een moeilijk karakter zeker.

Aanvulling.

Francus Bastiaensen was getrouwd met Petronella de Zeelander. In mei van dat jaar verhuurde hij voor drie jaar aan Herman de Boeck , oudburgemeester der Baronnie, de linker kamer naast de brouwerij van het huis dat hij bewoonde. Ook de helft van de schuur achter het huis met de dorsvloer, de helft van de paardenstal, de koeistal in het geheel, de zolder boven de brouwerij en de helft van het varkenskot naast de stal werden mee verhuurd. Als getuigen waren Jan de Boeck en Peeter de Zeelander aanwezig. Duidelijk geen situatie die niet tot problemen kon leiden. Af en toe zal het wel nodig geweest zijn veel ‘water in het bier’ van de brouwerij te doen, denk ik.

OP ZOEK NAAR EEN VERGETEN GROOTOOM

Bij opzoekingen voor de familiestamboom vond ik enkele jaren geleden - voordat de wet Milquet werd ingevoerd - een grootoom langs moederszijde: Frans Rudolf De Wever. In een van de "grote boeken" van het gemeentelijk archief stond, dat hij overleden was in Calais in 1918. In de familie werd er nooit over gepraat. Toen ik mijn legerdienst op een marineschip ging doen, werd er gezocht en gevraagd om dat niet te doen, want "er was al een van de familie omgekomen op een getorpedeerd schip in de Grote Oorlog". Met de herdenking van 100 jaar 1e Wereldoorlog en verder opzoekwerk en hulp o.m. van vrienden en het leger vond ik meer informatie. Het eerste weekeinde van september ben ik in Calais mijn grootoom gaan groeten en schreef ik dit verhaal.

Tekst en foto's van Emiel Geens, achterneef

Militaire Fiche

Frans Rudolf DE WEVER

Milicien klas 1900
Soldaat 2e klasse O.V. (oorlogsvrijwilliger) "au département des équipages, 2e Cie.

Van Cavaleriedivisie overgedragen naar
1e Regiment Karabiniers als "Appariteur" (bode)
Legernummer: 61816

Overleden: 38 jaar op 29 juli 1918 in Barraques-
lez-Calais (een van een tiental ziekenhuizen in
Calais. Zie verder).

Begraven op begraafplaats Calais Nord op 1 au-
gustus 1918

Eretkens (postuum):

- Orde van Leopold II
- Oorlogskruis

Frans of François rust op het Militair Ereperk van
Calais Nord:
graf nummer 816, sectie 1, rij 8.

Zijn leven voor 1914:

Geboren te Deurne 15 november 1880 (akte 190). Op zijn zerk staat foutief 18-12-1880. Zijn moeder was een rondtrekkende leurster. Kort nadien vertrokken ze naar Boom. Daar werden nog 2 kinderen geboren: een zus Elizabeth (1885) en een broer Jan FRANS (1889). Na het tweede huwelijk (1895) van zijn moeder verhuisde de familie naar Willebroek. Ze woonden er in de Oude Dendermondsestraat 24. Moeder stierf in 1916. Frans was een ongehuwde dagloner die ook werkte in Vilvoorde en Antwerpen. Hij was 34 jaar toen hij zich in 1914 aanbood als oorlogsvrijwilliger.

Militaire Begraafplaats Calais Nord

Aan de Avenue Pierre de Coubertin bevindt zich Cimetière Nord, een van de 2 grote begraafplaatsen in Calais.

Achteraan gescheiden door een hoge haag is het militaire deel. Onder hun vlag liggen Fransen, Duitsers en Belgen. De stad Calais heeft voor haar gesneuvelde soldaten manshoge witte zerken opgericht tegen de achterste haag. Het grootste deel wordt ingenomen voor het begraven van onze soldaten van de Grote Oorlog. In totaal rusten hier 1.056 Belgen. Ik heb mijn grootoom gevonden op 816. De goed onderhouden zerken staan zoals soldaten in de kazerne: opgelijnd in 5 brede rangen, in het grasveld gericht rug tegen rug, behalve twee buitenste rijen.

Aan de uitgang staat een groot kruis met een aangebracht zwaard. Aan de voet staat volgend onderschrift: « Mairaines du souvenir aux héros de la Grande Guerre 1914-1918 ».

De uitdrukking « mairaines de guerre » gaat over vrouwen en jonge meisjes die al dan niet via de kranten correspondeerden met frontsoldaten om hen moreel, psychologisch en liefdevol te steunen. Die “soldatenmoeders” deden dat niet alleen met brieven, maar ook met pakjes, foto’s en cadeautjes. Deze in januari 1915 opgerichte organisatie had zo een indruk nagelaten, dat ze in 1939 weer werd opgestart.

■ 2x7 streepjes (naast woord MILITAIR) duiden de Belgische zerken aan.

BAR(R)AQUES-LEZ-CALAIS

De Gezondheidsdienst van het Leger dacht na 10 dagen oorlog te kunnen voldoen aan de noden met 50.000 bedden, 500 dokters en 3.000 verplegers/brancardiers. Na de terugtocht uit Antwerpen verloor het 16 hospitalen, honderden dokters, 2/3 van de medische voorraden en 2 Rode-Kruistreinen.

Koning Albert besliste dat wat nog overbleef van het Belgische leger op 14 oktober de Westhoek moest bereiken. In Oostende verbleven 13.000 gekwetsten in de hotels. Er ontstond paniek door het bericht dat de stad werd verlaten. Op 12 (- 13) oktober vervoerden de treinen 8.500 gewonden naar Calais. De anderen namen voertuigen of gingen te voet. De niet vervoerbare patiënten werden achtergelaten.

De militaire gouverneur van Calais verwachtte die dag 4.000 patiënten. Het ziekenhuis Richelieu had amper 100 vrije bedden. Scholen werden in 10 minuten opgevorderd. De lessenaars werden buiten gezet en op de vloeren kwam stro, terwijl de gewonden stonden te wachten. De treinen bleven maar aankomen. In de machinehal werden 1.000 patiënten op de vloer of op hun draagberries gelegd. In de haven werden in 4 vrachtschepen 1200 plaatsen gebouwd. Generaal Dokter Roland verzamelde naast medici ook vrijwilligers: vooral vrouwen

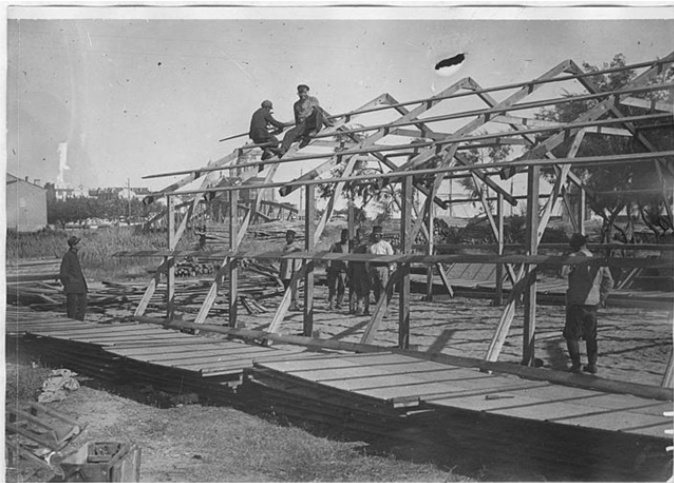
als verpleegsters, koks en wasserijpersoneel. Deze laatste 200 reinigden en herstelden het linnen van de ziekenhuizen. De vijf laatste wagons met medicijnen werden opgebruikt. Gelukkig zorgden de Britten voor nog 200 kg.

Gedurende de Slag om de IJzer (17-31 oktober 1914) werd Calais één immens hospitaal.

Duizenden soldaten waren uitgeschakeld: gedood of gewond.

De Belgische ambulance-treinen evacueerden 120.000 gewonden naar achteren tussen 1 november 1914 en 1 maart 1916.

Er was een groot tekort aan noodhospitelen en daarvoor werden zeer vele houten "**BARAQUES**" gebouwd in de kleine gemeenten rond Calais. In deze gemeenten waren Belgische ziekenhuizen: **Bourbourg, Petit-Fort-Philippe, Guemps, Neuville-sur-Montreuil, Recque-sur-Course** en ook **Port Villiez** (reeducatie van invaliden).

Iets meer over enkele van een dozijn Belgische Militaire Ziekenhuizen in en rond Calais, die open bleven tijdens gans de oorlog.

* **L'hôpital de passage de Calais.** In 1916 werd een nieuw trieer-hospitaal geïnstalleerd in barakken

op het ongebruikt terrein tegenover het station. Er waren 2 legerdokters, enkele door paarden getrokken voertuigen voor een dozijn lichtgekwetsten en 24 auto-ambulancen waarvan 9 werden bezorgd door een Engelse vereniging, F.A.N.Y, en bestuurd door Engelse vrouwen.

* **L'hôpital de Croix-Rouge de Virval-lez-Calais.** Geleid door dr. Neuman. 420 bedden

* **Het Belgisch militair ziekenhuis, ook Porte de Gravelines** genoemd of **(Grande rue du) Petit Courgain.**

Oppericht in 1915. Van 36 barakken, groeide het naar 54 paviljoenen met 1.500 bedden. Het was een zeer groot medisch-chirurgisch hospitaal dat 25.000 mannen opnam tussen 1916 en 1918.

* **L'hôpital de Petit Fort Philippe.** Geopend in augustus 1915 met 1.200 bedden, was een hospitaal voor zware chirurgie. Er werden 6.500 mannen behandeld.

Voor speciale gevallen: "Ambulance" staat hier voor Hospitaal.

* **L'ambulance Élisabeth:** radiografie en mechanotherapie. Chirurg was Dr. Conrad van Antwerpen.

* **La petite ambulance de l'École Saint-Emile** voor neurologische en psychiatrische gevallen (Drs Spaas en Leroy). Het kreeg vooral de "commotionnés" (shell shock).

In Vlaanderen werkten 4 chirurgische hospitalen. Het Rode Kruis ging in op de oproep van de koningin en installeerde in november 1914 een hospitaal (**L'Océan**) in De Panne en gaf de leiding over aan dokter Depage. De barakken die men achtereenvolgens bouwde, lieten toe om duizend gewonden onder te brengen. Het hospitaal "**Cabour**" in de nabijheid telde 16 barakken met ieder 30 bedden voor giftgasslachtoffers en koortslijders. Verder waren er de drie ziekenhuizen in Hoogstade, Vinckem en Beveren. Zij konden samen 3.000 gewonden opnemen. Ook werd gezorgd voor wasserijen en warme baden voor de troepen in De Panne en Elsendamme.

In 1917 telde het werkend personeel in de Westhoek 1.500 personen, waarvan 900 vrouwen. Jaarlijks reinigden de wasserijendiensten 14 miljoen stukken linnen, waarvan door vlijtige vrouwen de gaten in 2 miljoen kousen werden gestopt. Het Belgisch leger zal na reorganisatie 17 sanitaire treinen bezitten en voor 6 maanden geneesmiddelen.

Emiel Geens

Bron: Médecin Grande Guerre en Broqueville

Flandria parua loco, sed nomine maxima et est re: simpula sunt alijs, hac bona cum ta tenet

Flandria Gallia Belgica provincia celeberrima continet in longitudine miliaria flandrica 31. in latitudine vero 20. Cuius termini sunt a Septentrione Oceanus Germanicus à Meridie à Flammonia et Irtegia. ab Occidente Gallia. ab Oriente vero Brantia. Ego est omni reru que hominis victu. continentur fuerunt. Urbis munitari frequentia nulli cedens.
Colonus Agrip. exc. Joam bys.

*Miliaria flandrica magna
 Miliaria flandrica parua*

Matthias Quad: kaart van het graafschap Vlaanderen, gegraveerd door Johann Bussemacher, Keulen 1609

Graafschap Vlaanderen door Matthias Quad

Kaart van het graafschap Vlaanderen, detail met de naam van de cartograaf: Matthis Quad fecit

We vonden deze historische kaart van het Graafschap Vlaanderen, gegraveerd in 1609 door Johann Bussemacher, zo prachtig dat we u graag laten meegenieten. Vooral toen we merkten dat 'onze streek' duidelijk vermeld werd. Alhoewel? Herkenbaar? Bestudeer de kaart maar even om te ontdekken of u iets herkent van Vlaanderen!

De cartograaf is Matthis (Matthias) Quad, bijgenaamd von Kinckelbach. Hij was een Nederlands-Duits schrijver, geograaf, cartograaf, graveur en humanist. Hij werd in Deventer (Nederland) geboren in 1557. Zijn ouders zijn onbekend. Er is ook niet geweten of hij gehuwd was en kinderen had. Hij groeide op in Deventer waar hij kortstondig een opleiding kreeg bij de goudsmid Hendrik Friesen. Daarna ging hij in de leer bij de kaartgraveurs Van Doetechem en hij was ook leerling van Hendrik Goltzius.

In 1587 vestigde hij zich in Keulen, waar hij actief was als auteur en cartograaf. Hij ontmoette er meerdere andere cartografen en graveurs uit de Nederlanden, die (net als hij) als protestanten uitgeweken waren naar het tolerantere Keulen. Onder hen Chrispijn van de Pas, Simon van den Neuvel (Novellanus), Pieter Maes en Frans Hogenberg. Met laatstgenoemde werkte hij samen, onder meer bij het graveren van een historieprent over de veldtocht van prins Maurits rond Sluis in 1604. De nauwste samenwerking ontstond met de Keulse graveur en uitgever Johann Bussemacher, met wie hij bevriend raakte. Deze laatste was degene die onze Flandria-kaart graveerde.

In 1592 gaf Matthias Quad een atlas van Europa uit, die hij in de volgende jaren verder uitbreidde tot een wereldatlas. Die verscheen in 1600 bij Johann Bussemacher onder de titel Geographisches Handbuch. Zijn cartografisch werk, waarvan een deel door Bussemacher gegraveerd werd, is sterk beïnvloed door Gerard Mercator, Abraham Ortelius en Gerard de Jode. Daarnaast graveerde Quad ook losse prenten.

Matthias Quad overleed op 56 jarige leeftijd op 29 oktober 1613 in Eppingen (Duitsland).

Annie Van Dessel

Bronnen: www.maphouse.co.uk en Wikipedia

Voornamen (deel 1)

Voor de Genealogen onder ons, hebben jullie er al eens bij stilgestaan dat niet enkel onze achternamen een betekenis en een oorsprong hebben maar ook onze voornaam. Hieronder gaan we voor jullie proberen de meest voorkomende voornamen te ontleden.

Aäron

Herkomst: bijbelse voornaam van Hebreeuwse oorsprong en in het Oude Testament de naam Mozes broer. Bij de Islamieten en Moslims is de bijbelse figuur Aäron ook bekend als profeet van Allah onder de naam Haarûn.

Betekenis: de verlichte

Afleidingen: Ron, Ronnie, Ronny

Abraham

Herkomst: bijbelse voornaam van akkadisch-Hebreeuwse oorsprong en in het Oude Testament de naam van de stamvader der Israëlieten. De naam komt ook voor in de Islam van een gelijklopend personage als Ibrahim waarin deze beschreven wordt als een vermaard profeet van Allah, die vaak met de eretitel Challeelullah (=vriend van Allah) toegekend wordt.

Betekenis: vader is barmhartig (=Hebreeuwse betekenis), heb de vader lief (=Akkedische betekenis), vader van een menigte der volkeren (=Bijbelse betekenis), vader is verheven (=joods-arabische Semitische betekenis voor de naamverkortung Abram), Vader der mensen (=Islamitische betekenis)

Afleidingen: Apie, Bram, Briam

Achilles

Herkomst: Voornaam van Griekse oorsprong en ontleend uit de Oudgriekse sagen waarin Achilles een der voornaamste helden was afkomstig uit Thessalië.

Betekenis: slangenzoon, ook wel: snelvoetige

Afleidingen: Achiel, Achill, Achille

Adam

Herkomst: Bijbelse voornaam van Hebreeuwse oorsprong en volgens het Oude Testament de naam van de eerste mens, stamvader van het menselijke geslacht.

Bij de oud Iraniërs was Adam Kasia (=verborgen Adam) de ziel van de oermens en de Mandeeën in Zuid-Irak en Zuidwest-Iran de ziel van ieder mens. Deze figuur vertoonde gelijkenis met Adam vaak Aadam genoemd voor als de eerste mens en tevens profeet van Allah.

Betekenis: uit rode aarde

Afleidingen: Addy, Adem, Ademina, Adma

Adelbert

Herkomst: Voornaam van tweestammig Germaanse oorsprong en een der meest populaire Germaanse voornamen, omwille van de bijzonder gunstige betekenis En de opvallend veel heiligen. Met deze voornaam samengesteld uit Adel- en -bert.

Betekenis: edele uitblinker of uitstraling, ook wel: schitterende of glanzende van voorname afkomst.

Afleidingen: Aalbert, Aalbertus, Albrecht, Albertijn, Bart, Bert, Aalberta, Elbertha, Eliberta

Adelina

Herkomst: Voornaam van eenstammig Germaanse oorsprong en al heel vroeg ontstaan door het latiniseren van de oorspronkelijke stam Adel- naar Adelinus.

Betekenis: Van voorname afkomst

Afleidingen: Adalien, Adilene, Alien, Edolina, Lien,

Adolf

Herkomst: Voornaam van tweestammig Germaanse oorsprong samengesteld uit Ad(el)- en -(w)olf

Betekenis: edele of voorname wolf. (bij de Germanen werd de wolf vereerd als een heilig dier dat geluk en overwinning voorspelde.)

Afleidingen: Aalf, Dolf, Adolfa, Fien, Finneke,

Adriaan

Herkomst: Voornaam van Etruskische oorsprong en aanvankelijk een Romeinse geslachtsnaam afgeleid van de geografische plaatsnaam Hadria in het landschap Picenum, het huidige Adria in de Noord-Italiaanse Po-vlakte tussen Venetië en Ravenna op 21 km van de Adriatische Zee, die ook naar dezelfde plaatsnaam werd genoemd.

Betekenis: afkomstig uit zwart zand of zwarte bodum (=oorspronkelijk Etruskische betekenis). afkomstig uit (H)adria (=Romeinse betekenis).

Afleidingen: Aad, Aaïke, Aderjaan, Adri, Adrianus, Arjen, Harriaan, Adrea, Ariet, Arriet, Jannie

Aemilius

Herkomst: voornaam van Grieks-Latijnse oorsprong ontleend aan de woorden aimulos (=Grieks) en aemulus (=Latijns).

Betekenis: Zachte, Vriendelijke (=Griekse betekenis), mededinger, wedijverende (=Laijnse betekenis).

Afleidingen: Emiel, Emelie, Melia, Milliana, Mily

Agatha

Herkomst: Voornaam van Griekse oorsprong.

Betekenis: de goede

Afleidingen: Aagje, Agaath, Agathie

Alan

Herkomst: Overwegend Engelse voornaam hoewel van Keltisch-Bretonse oorsprong en in de vroege middeleeuwen de naam van verschillende Bretonse graven.

Betekenis: rots (in de betekenis van: rotsvast en onwankelbaar)

Afleidingen: Alain, Alaina, Allina

Aldegonde

Herkomst: voornaam van tweestammig Germaanse oorsprong samengesteld uit Ald(e)- en -gond(e)

Betekenis: volgroeide of volwassen strijd(ster) ook wel: ervaren strijd(ster)

Afleidingen: Aldagonda, Aldegund, Aldgundis

Alexander

Herkomst: Voornaam van Hethietisch-Griekse oorsprong.

Betekenis: afweer der mannen (in de betekenis: mannenbeschermer of -verdediger).

Afleidingen: Alec, Sandie, Xander, Alexa, Sanderien

Alfons

Herkomst: Voornaam van tweestammig Germaans-Westgotische oorsprong samengesteld voor wat betreft de eerste afleidingen Adel- en -Fons.

Betekenis: edele of voorname bereidwillige (=betekenis Adelfons), strijdende bereidwillige of bereid zijnde tot de strijd (=betekenis Hadufuns / Hildfons).

Afleidingen: Alfonse, Alphonse, Fons, Fonzie

Alfred

Herkomst: Voornaam van tweestammig Germaanse oorsprong samengesteld uit A(de)l- of Al- en -fred.

Betekenis: edele of voorname vredelievende (= betekenis Adel-fred), allesomvattende vredelievende of zekerheid (=betekenis Ala-fred).

Afleidingen: Alfredus, Fred, Freddie, Afrida, Freda

Alice

Herkomst: Overwegend Engels-Franse voornaam ontstaan door sterke naamverkorting als vlevorm van de voornaam Adelheid van tweestammig Germaanse oorsprong.

Betekenis: edele persoonlijkheid of karakter

Afleidingen: Ali, Aliesje, Alika, Alisson, Ellyce, Lies, Lizzy

Allegonde

Herkomst: Voornaam van tweestammig Germaanse oorsprong samengesteld uit Alle- (=Ala-) en -gond(e).

Betekenis: allesomvattende strijd(ster)

Afleidingen: Allegondus, Alegonda Alegondis, Algonda, Algunda

Aloïs

Herkomst: gelatiniseerde voornaam van tweestammig Germaanse oorsprong samengesteld uit Al- en -Oï's (=wis).

Betekenis: allesomvattende of geheel en al wijsheid of verstand (in de betekenis van: in alle opzichten ervaren en bekwaam).

Afleidingen: Aloisus, Elois, Loïs, Wies, Allewise, Alouisa, Wisa

Amaat

Herkomst: Overwegend Vlaamse en Zuid-Nederlandse voornaamsvorm van Amatus van Latijnse oorsprong en in de verschillende variaties de naam van de 14 heiligen (feestdagen).

Betekenis: beminde, geliefde (=Latijnse betekenis Amatus). Liefhebbende of minnaar (= Latijnse betekenis Amadore / Amaître / Amateur / enz...)

Afleidingen: Aime, Amadore, Amatus, Amée, Ami, Amieke

Amadeus

Herkomst: Voornaam van Latijnse oorsprong.

Betekenis: God liefhebbende, God minnende, ook wel: Gods lieveling

Afleidingen: Amaat, Amédé; Amedée, Amedeo, Amadia

Amalia

Herkomst: Voornaam van eenstammig Germaanse oorsprong ontleend aan de stam Amal- en Amel- als eerste stam in de voornaam.

Betekenis: strijdlustige, onvermoeibare, heldhaftige

Afleidingen: Ameel, Amelius, Amaia, Amelie, Amelis, Emelieke, Emelien

Amand

Herkomst: Voornaam van Latijnse oorsprong

Betekenis: beminnenswaardige, beminnelijke

Afleidingen: Amandus, Mandus, Manten, Amanda, Amandina, Manda, Mandie

Anastasia

Herkomst: Voornaam van de Griekse oorsprong.

Betekenis: opstanding (in de betekenis van: verrijzen of herboren worden door het doopsel).

Afleidingen: Anastas, Staas, Tasia,

Andreas

Herkomst: Voornaam van Griekse oorsprong en in het Nieuwe Testament de naam van Andreas, één van de 12 apostelen van Christus en broer van de apostel Petrus.

Betekenis: manhaftige, ook wel: de mannelijke dappere

Afleidingen: Andi, Andrea, Andrès, Andries, Dre, Dries, Endrit

Angela

Herkomst: Voornaam van overwegend Griekse oorsprong, hoewel er ook afleidingen te onderscheiden zijn van Germaanse oorsprong.

Betekenis: hemelse boodschapper, ook wel: engel (=Griekse betekenis), afkomstig van het volk der Angelen (=oorspronkelijk Germaanse betekenis), goddelijke afgezant of boodschapper (=latere Germaanse en Oudnoorse betekenis).

Afleidingen: Angel, Angie, Angelena, Angeliq, Anja, Engalina, Gelieka, Lieka, Lien

Anna

Herkomst: Bijbelse voornaam van Griekse afkomst, ontleend aan de van oorsprong Hebreeuwse voornaam Hanna. In het Oude Testament was Hanna onder meer de naam van de moeder van Samuël en in het Nieuwe Testament de naam van de profetes Hanna.

Betekenis: begenadigde, ook wel: lieflijke

Afleidingen: A-Nouch, An, Anaïss, Ane, Anette, Anie, Anjoeska, Anke, Anneke, Annetje, Annick, Anouska, Hanna, Nanoe, Nettie, Nousjka

Antonius

Herkomst: Voornaam van Etruskisch-Latijnse oorsprong en aanvankelijk de naam van een Romeins geslacht.

Betekenis: de onschatbare

Afleidingen: Anthon, Anthonie, Anthonius, Antoon, Teun, Thoon, Tonnie, Net, Netta,

Arthur

Herkomst: Voornaam van Keltische oorsprong en volgens de plaatselijke overlevering de naam van een legendarische of historische koning van Brittania alhoewel zijn werkelijk bestaan nooit is bewezen.

Betekenis: berenheld (= Keltische betekenis)(in de betekenis van: sterke persoonlijkheid).

Afleidingen: Arthuur, Thur, Tuur, Tura

Astrid

Herkomst: Scandinavische voornaam van tweestamig Oudnoorse oorsprong samengesteld uit Ast- en -Rid.

Betekenis: felle of geweldige mooie of schoonheid (=1e betekenis), goddelijke schoonheid (=2e betekenis).

Afleidingen: Astridje, Estrid, Estrild

Augustus

Herkomst: Voornaam van Latijnse oorsprong.

Betekenis: verhevene, hooggeplaatste, eerbiedwaardige, ook wel: gewijde of geheiligde

Afleidingen: Agus, August, Augustijn, Gust, Stien, Stijn, Gustien

Aurelius

Herkomst: Voornaam van Etruskisch-Latijnse oorsprong.

Betekenis: zon (=Etruskische betekenis), gouden (=Latijnse betekenis). Uit beide betekenissen samen is het woord aureool (=stralenkrans) ontstaan en terug te vinden in enkele Engelse voornaamvormen van deze voornaam.

Afleidingen: Aurel, Aurelien, Auriette

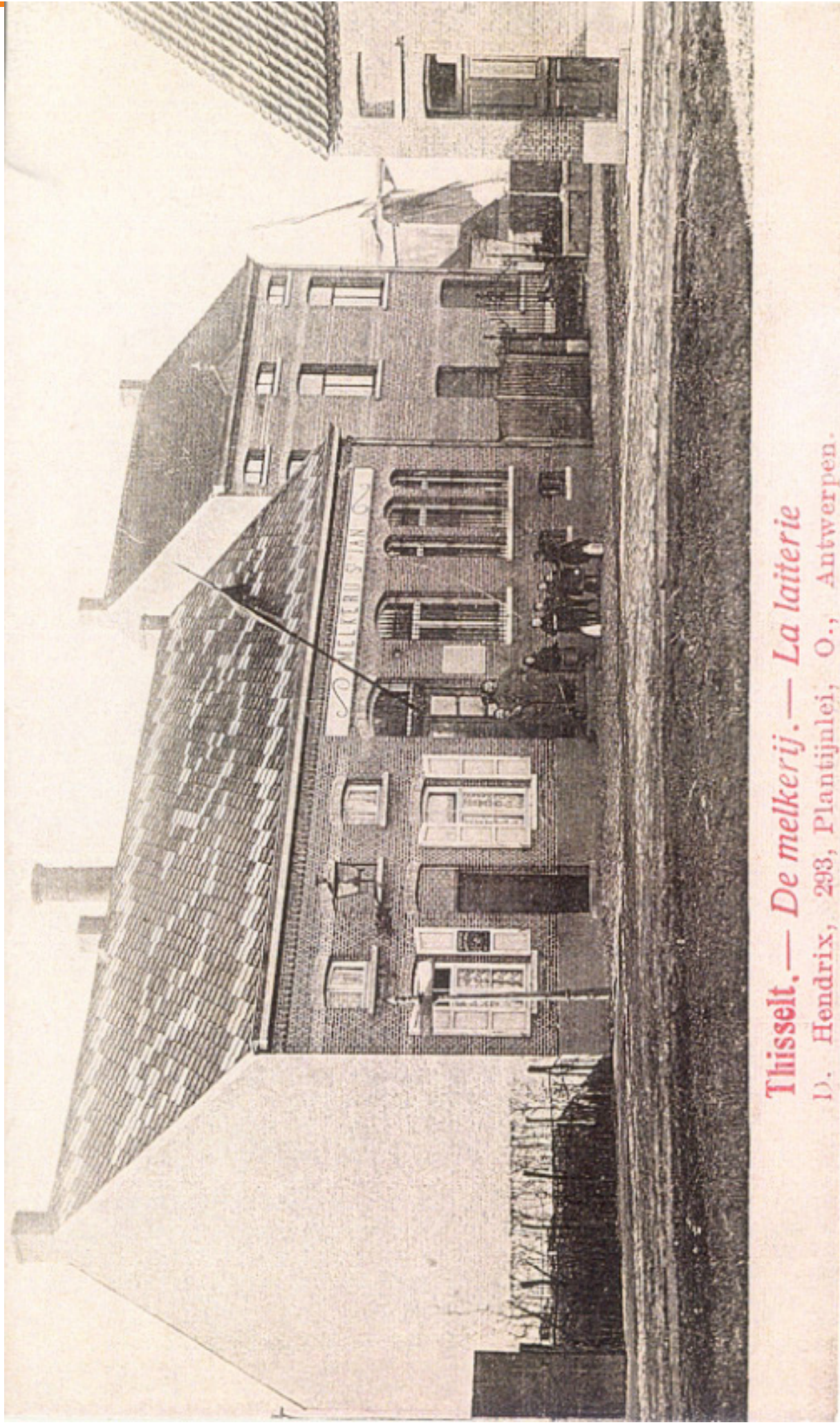

Het vervolg van de voornamen kunt u lezen in de volgende editie van Vaertlinck Contact (eerste nummer van de twaalfde jaargang)

Bewerking: Natalie Geuens

Bron: Het Groot Voornamenboek

Beelden uit de oude doos

*Thisselt. — De melkerij. — La laiterie
D. Hendrix, 298, Plantijnlei, O., Antwerpen.*

De Melkerij SINT-JAN Te TISSELT, anno 1907 (Foto verz. Peeters Jan)

Het juiste moment...

Beste lezers,

U heeft momenteel het laatste tijdschrift van de 11de jaargang 2016 in uw handen. Hopelijk heeft u de gedrevenheid en kunde van onze medewerkers geapprecieerd.

Als bestuur danken wij u van harte in het vertrouwen dat u in onze organisatie stelt.

In ons documentatiecentrum zullen onze medewerkers u graag blijven bijstaan en helpen wat het samenstellen van uw familiegeschiedenis betreft.

Onze vereniging zet zich blijvend in om 'ons erfgood en onze geschiedenis' te bewaren. Uw medewerking en inzet, beste lezer, wordt ten volle gewaardeerd!

Hernieuwing van uw abonnement voor 2017 kan nu reeds gebeuren.

De prijs voor 1 jaargang (4 tijdschriften) blijft **onveranderd** 16 euro.

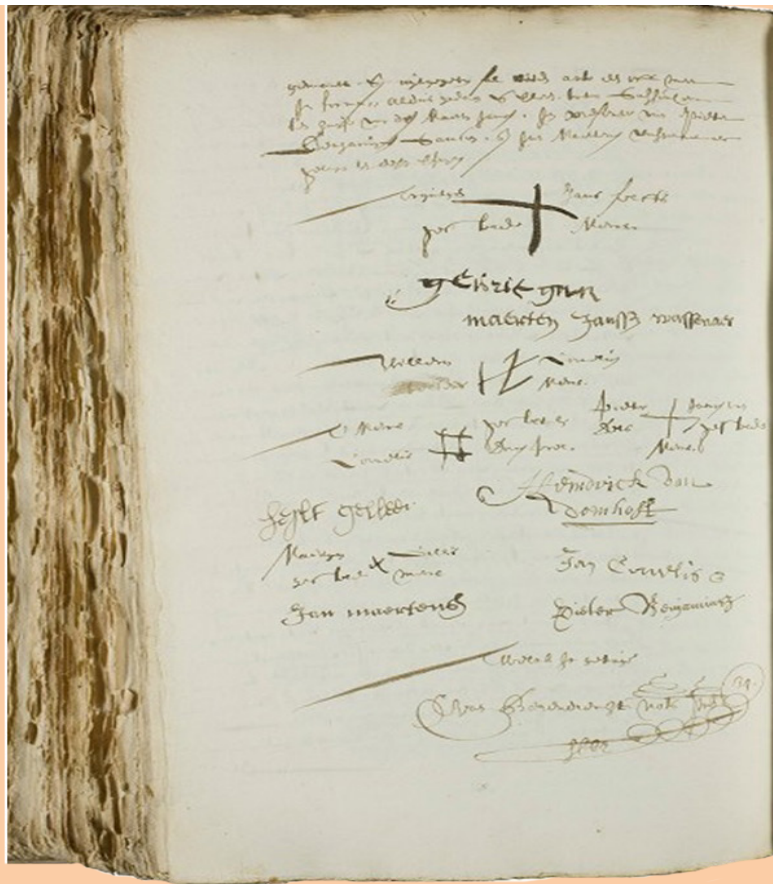
Wie ons graag een steuntje in de rug geeft mag vanzelfsprekend iets meer storten.

U kan overschrijven op rekeningnummer:

BE94 7512 0635 5214 – BIC AXABBE22 op naam van **Vaertlinck vzw Willebroek**.
Vermeld duidelijk: **lidgeld 2017 en uw naam**.

Het bestuur

NOTARIS HENDRIK VAN BERWAER

Vaertlinck VZW is sinds kort de gelukkige bezitter van nieuw ontdekte notarisakten. Het betreft akten uit de periode 1686 – 1692. (Bewerkt door C. Apers, waarvoor dank!) Hendrik van Berwaer resideerde, als notaris, in Mechelen. Wanneer hij zijn praktijk begon is niet bekend. Het Mechelse stadsarchief bewaart maar vijf registers van hem. Het eerste begint op 7 mei 1684 en het laatste eindigt op 27 januari 1716, maar hij was al eerder actief als notaris. Vooral het eerste register is interessant voor Willebroek en een aantal omliggende gemeenten.

Van Berwaer nam een tijdlang het notariaat van Joachim van der Veken over, op het einde van diens leven. Ook de notarisakten van deze laatste zijn in ons documentatiecentrum aanwezig. De eerste akten uit zijn register werden nog opgemaakt door Joachim van der Veken zelf, tot 5 juli 1686. Joachim Van der Veken moet kort nadien overleden zijn, want volgens een akte van 7 december 1686 was hij al dood.

Notarisakten zijn een heel nuttige instrument wanneer u te weten wil komen wat uw voorouders zoal lieten noteren: wie was voogd over wie? Erfden ze? Kochten ze onroerend goed? Waar en welke gronden bezaten ze? Welke beroepen hadden ze? Welke oplossingen werden bedacht bij geschillen? En nog veel meer, teveel om op te noemen

En ... niets voor mij! denkt u? Ik kan geen oude handschriften ontleden Mis hoor!
U leest de akten zoals u deze tekst hierboven leest want ze werden netjes uitgetikt.
Vanaf 1 december ter inzage in ons Documentatiecentrum. Wij kijken uit naar uw bezoek!

Annie Van Dessel

DEVOTIONALIA
BEURS
TE BREENDONK
ZONDAG 5 MAART 2017
ZONDAG 1 OKTOBER 2017

VAN 8 TOT 12 UUR

ZAAL 'T CENTRUM

Jan Hammeneckerstraat 32 - 2870 Breendonk

Ingericht door: VAERTLINCK vzw
Genealogische en Heemkundige Kring

Info: pe.jan@skynet.be

Secretariaat: rene.pattyn@telenet.be

Deze beurs vervangt deze van Sint-Katelijne Waver

VU: René Pattyn, Molenweg 24, 2830 Willebroek

Mededelingen

Archief Vaertlinck

Centrum Jan Van Winghe, Capt. Trippstraat 33, 2830 Willebroek, lokaal 28. Elke tweede en vierde zaterdag van de maand van 09.00 tot 12.00 uur of op afspraak: rene.pattyn@telenet.be.

Agenda

Doorlopend	Tentoonstelling 'De Grote Oorlog' in Nationaal Gedenkteken van het Fort van Breendonk, elke dag van 9.30 tot 17.30 uur
10 december 2016	Uitzonderlijke openingsdag documentatiecentrum Vaertlinck (zie onder)
5 maart 2017	Devotionaliabeurs (zie hiernaast)
1 oktober 2017	Devotionaliabeurs (zie hiernaast)

Website

www.vaertlinck.be

www.facebook.com/vaertlinck

Meewerken

Heb je een vlotte pen of wil je op een andere manier een praktische of materiële bijdrage leveren aan onze werking, neem dan contact op met ons secretariaat: Molenweg 24, 2830 Willebroek, gsm 0477-266 537, rene.pattyn@telenet.be.

**DOCUMENTATIECENTRUM
VAERTLINCK VZW**
Genealogische en Heemkundige Kring Willebroek

**UITZONDERLIJK
GEOPEND**

Zaterdag 10 december 2016
Doorlopend van 9 u. tot 17 u.

Centrum Jan Van Winghe – Capt. Trippstr. 33
2830 Willebroek

Info: rene.pattyn@telenet.be – GSM: 0477 266 537
VU: René Pattyn, Molenweg 24 – 2830 Willebroek

Café-Taverne "CASINO"

bij Chris

Anno 1905

**Oud-Sasplein 3
2830 Willebroek
Tel. 03 886 68 72**

Dinsdag gesloten

**Verzorgde dranken
Biljart**

ZAKENKANTOOR NV VAN TRICHT

L. DE NAEYERPLEIN 16
2830 WILLEBROEK

Tel. 03-886 87 33 - 03-886 94 62

Fax 03-886 20 91

E-mail : yvette.vandemaele.15515@axa-bank.be

Alle weekdagen geopend van 9 - 12 uur en van 14 - 18 uur
Dinsdag- en zaterdagvoormiddag enkel na afspraak

**VOOR AL UW BELEGGINGEN, BANKVERRICHTINGEN,
VERZEKERINGEN EN KREDIETEN**

Het kantoor met de betere service !

Rijwielen - Naaimachines

Firma CLAESSENS

Mechelsesteenweg 8

(aan de brug)

2830 WILLEBROEK

Tel. : 03/886 62 70 - 03/886 38 51

WOONDECORATIE PEPERMANS

Herman Vosstraat 46 – 2830 Willebroek

Tel. 03/886 68 23 – Fax: 03/866 15 00

Vast tapijt – Tapijten – Vouwdeuren – Textiel
Vloerbekleding – Gordijnen – Zonnewering
Onderhoud – Laminaat – Behangpapier – Verven |
Mengmachine

MEUBELEN J. VANDENBERGH

Brielen 5
2830 Tisselt
tel. 03-886 66 03
www.meubelenvandenbergh.be

Openingsuren: Maandag t/m zaterdag van 10 tot 18 u.
Zondag 13.30 tot 18u. en donderdag gesloten

THE BEST HARDWARE STORE IN BELGIUM

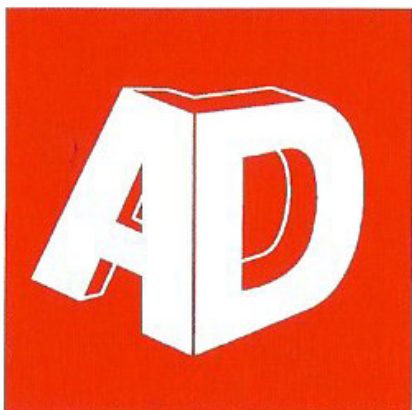
Computers - Laptops - Software - Herstellingen alle merken

Dendermondsesteenweg 190
2830 Willebroek
Tel : 03/866.48.44
BE 0860.455.425
www.boozt.be

Openingsuren :
dinsdag tem zaterdag : 10hr - 18hr
gesloten op maandag-zondag-feestdagen
info@boozt.be

WILLEBROEK
info@widinv.be
03 886 41 30

TEMSE - DE ZAAT
info@temdis.be
03 711 22 22

**Groep
Kerremans**

 **Zakenkantoor
Kerremans & C°**

VERZEKERINGEN
BANK

OVERWINNINGSSTRAAT 87
2830 WILLEBROEK
TEL: 03/866.43.39
FAX: 03/866.57.02

info@groepkerremans.be
www.groepkerremans.be

CBFA: 040356A-cB

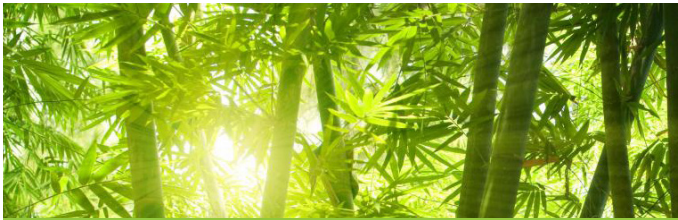
**Vastgoed
Kerremans**

VERKOOP
VERHUUR
BEHEER

OVERWINNINGSSTRAAT 87
2830 WILLEBROEK
TEL: 03/866.43.39
FAX: 03/866.57.02

info@groepkerremans.be
www.groepkerremans.be

BIV KERREMANS STEVE: 503785

Het Groene Huis

Bloemen en Planten
Geschenken

Grafdecoraties
Bruidswerk

Overwinningsstraat 163 B | 2830 Willebroek
tel 03 860 10 17 | gsm 0478 480 735

Creatieve cursussen

Bloemschikken Powertex

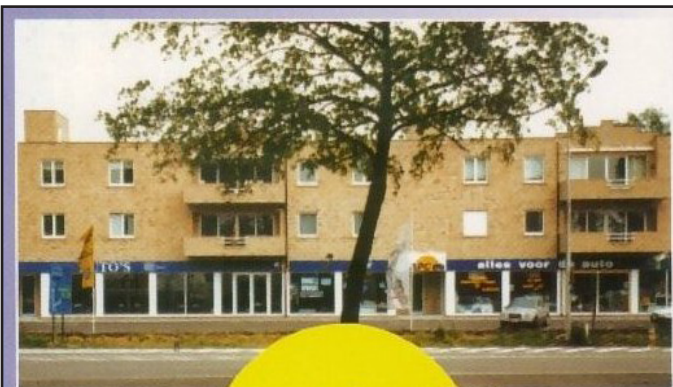
Mechelbaan 7 | 2801 Heffen
tel 015 277 553 | gsm 0478 480 735

www.hetgroenehuis.be

PLAZA
Bistro

Overwinningsstraat 161
2830 Willebroek
tel 03 860 49 88
www.plazabistro.be

APC

AUTO PARTS CENTER BVBA
ALLE AUTO-ONDERDELEN

- Groot- en kleinhandel
- Car-hifi - GSM's - carkits - navigatiesystemen
- Alarmen - blinderen autoruiten
- Wisselstukken en onderdelen: *remmen, filters, uitlaten, schokdempers, ...*
- Allesdragers: *skiboxen, sneeuwkettingen, ...*
- Accessoires: *uitbouwkits, verlagingskits, spoilers, sportluchtfilters, ...*

Dendermondsesteenweg 212
2830 Willebroek
Tel. 03-886 35 06
willebroek@apc.skynet.be

Restaurant "BEUKENHOF"

Antwerpsestraat 300
2850 BOOM

Tel.: 03/888.65.68

Fax.: 03/844.74.39

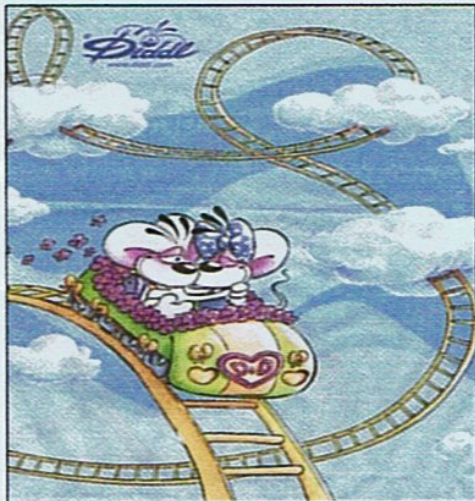
BOEKSKE

Voor al uw tijdschriften en kranten!

Aan huis besteld!

Exklusief verdeler van :

**DIDDL, TOPMODEL,
DARK DUDES, ROSALIE UND TRUFFEL**

Voor al uw inkt en toonercardridges tot 50 % goedkoper
Overwinningstraat 76 – Willebroek
Tel: 03.886.73.84

Jan maes

watches & jewellery

L.De Naeyerplein 31

2830 Willebroek

03/886 86 26

Bruul 85

2800 Mechelen

OrthoShop
uw zorgpunt

Overwinningstraat 133-135 - 2830 Willebroek
Tel. 03 860 70 10 - orthoshop@otv.be - www.otv.be

OPENINGSUREN:

dinsdag tot vrijdag: 10.00 u - 12.30 u / 13.00 u - 18.00 u

zaterdag: 09.30 u - 16.00 u

maandag: gesloten

Sint Amandsesteenweg 54 - 2880 Bornem

greet.verheyden@otv.be

GSM 0476 756 488 (Greet Verheyden: ergotherapeute)

CONSULTATIE: dinsdag 19.00 u - 20.30 u en op afspraak

Mogelijkheid tot huisbezoeken

Bij ons kan je terecht voor:

- steunzolen
- compressiekousen
- korsetten
- braces en bandages
- stomamateriaal
- hulpmiddelen
- woningaanpassingen
- borstprothesen en lingerie
- rolstoelen, rollators, scooters
- orthopedisch verantwoorde schoenen
- schoenen op maat

Door RIZIV erkende verstrekker

SINONQUEL bvba

Ten Bergstraat 2
2830 Willebroek

tel. 03-886 66 85
fax 03-886 61 54
info@sinonquel.be

www.sinonquel.be

上海酒家

CHINEES RESTAURANT

SHANGHAI

Stationsplein 2

2830 WILLEBROEK

Tel. 03 886 74 96

Ruime parking

Maandagmiddag

Dinsdag

Zaterdagmiddag

GESLOTEN

KEUKENCENTER
MASURE

Totaalinrichting van vloer tot plafond

- keukens in alle stijlen
- van luxe modellen tot de budget-keukens
- ook badmeubelen en schuifdeuren
- wij tekenen uw eigen droomkeuken

**Kleine Amer 15
2870 Puurs-Kalfort**

Tel. 03 889 22 48 * fax 03 899 15 26

Open: ma-vr van 10-17 uur
zaterdag 10-18 uur
zondag gesloten

Bakkerij Philippe

Kerkstraat 26 - 2830 Willebroek

Tel. 03 886 65 09

4 broodautomaten

Baeckelmansstraat: Centeabank
Kard. Cardijnlaan Tisselt
Vennestraat Willebroek
Bezelaerstraat Blaasveld

Café Knock-Palace

bij Patrick

August Van Landeghemplein 8
2830 Willebroek
Tel. 03/886 78 39

Donderdag gesloten

Café Central

Trendy café in 't centrum

August Van Landeghemplein 7
2830 Willebroek
Tel. 03/886 78 39

Dinsdag gesloten

Verzorgde bediening | Vergaderzaal beschikbaar

www.kbc.be

Wat kan
KBC voor ú
betekenen?

KBC Bank Willebroek

Dendermondsesteenweg 17, 2830 Willebroek
Tel. 03 860 75 30 - fax 03 860 75 31

KBC Verzekeringen Spiessens & Wuyts bvba

A. Van Landeghemplein 1, 2830 Willebroek
Tel. 03 866 17 38 - fax 03 886 21 45

Verbonden agent, FSMA 017358 A, van KBC Verzekeringen NV

